

מתבן 1

פרוייקט אמנות שיתופי
2021 2018

עידית לבבי גבאי

עם 72 אמניות ואמנים מאיזור הצפון
ומרחבי הארץ

עידית לבבי גבאי במפגש עם משתתפי הפרוייקט
בבית האמנים של תנועת תרבות בעפולה
30.4.2018

שמות האמניות והאמנים המשתתפים.ות בפרוייקט [לפי סדר הא-ב]

ענבל טימור
ענבל רז
ענת אלון
פולינה בלוקון
ראל ברזילי
רונית ציוני
רגב אלהרר
רות שצמן
רותי אילן
רחל נמש
רינה בובראוגלו
רעי רביב
שלומי ללוש
שלומית אתגר
תלמה נבו
תרזה סלע

מור רימר
מיכל בלייר
מיכל ויטלס
מיכל שכנאי ואוריין יעקבי
מרגרטה ברגמן
מריה סאלח מחאמיד
נועה גור אריה תנעזר
נועה לזין חריף
נורית גור לביא
נורית רימון
נינה צורן
נחל שלום סולמי
נעה רז מלמד
נעמה אורי
נצה יפה
סופי אביגדור
סיגל בן-דוד
סימה לזין

דרור אוסלנדר
הדר גד
הדר סייפן
חגית שילוח חיים
חווה לז-יון
חן מזרחי
טלי וייס
טל שרמן
טל עוז
יהודית קישוני
יובל פייגלין
יעל ניר פלנגן
יעל קישון
יפה קורנט
לירון אוחיון
מאיה פרת
מאשה דוב
מור חזן

אורטל זך טמוזרטי
אורית שלום מזרחי
אורן בן שלמה
אורנה אורן יזרעאלי
אליזשה ואיריס ברנע
איתמר פרנס
אלה צימבליסטה ננצל
אלה שמיר
אלי שמיר
אמיל ספארקל
אתי עמרם
בהירה רוזנבאום
ג'אנט אמארה נטור
גיל צורי
גפן שטרן
דורון וולף
דורית רינגרט
דלית פרוטר

את היצירה השיתופית "מתבן 1" הגתה ויזמה האמנית עידית לבבי גבאי.

הפרוייקט הוכן, הושלם, והוצג לראשונה בגלריה בבית חנקין בכפר יהושע בחודשים מאי-יולי 2018. במסגרת פסטיבל חלב ודבש של המועצה האיזורית עמק יזרעאל.

מאז התצוגה הראשונה בכפר יהושע המשיך ונדד והוצג הפרוייקט; במכללת קיי בבאר שבע (אוקטובר 2018), בגלריה העירונית בעפולה (דצמבר 2019) ובספטמבר 2021 בגלריה לאמנות באורנים.

במשך כארבעים שנות יצירה עוסקת לבבי גבאי בהתבוננות ובחקר תרבות החומר והמבנים היצוגיים של נוף ילדותה בחצר החלוצית-חקלאית בקיבוץ מרחביה. מבין מבני הנוף כגון: מגדל מים, אסם תבואות וכד', 'המתבן' הוא זמני וחולף, ובהקשר לימים אלה, גם הכי פגיע. מצד אחד הוא מאזכר מבנה ועל כן כצורה/תבנית הוא יכול להעניק בטחון לכאורה ולייצג קהילה, אך מצד שני הוא גם מטרה קלה להצתות, מפגעים וסכסוכים.

לשם יצירת המיצב "מתבן 1" הזמינה לבבי גבאי 72 אמנים ואמניות מאיזור הצפון ומרחבי הארץ.

המשתתפים.ות קיבלו צילום של חבילת קש והוזמנו להתרשם, להגיב ולצייר את חבילת הקש על גבי בד ציור בגודל נתון. כמו כן, התבקשו המשתתפים.ות 'לטמון' בחבילת הקש דימוי אישי משלהם.ן.

לקראת הצבת הפרוייקט נאספו הציורים ונערכו לכדי "מתבן" פנורמי מצויר, אליו הוסיפה האמנית אלמנטים משלה המוסיפים רובד תוכני וטקסי.

ביצירה זו מבקשת האמנית לחצות ולבדוק גבולות. לפעול על פי פרקטיקות הנהוגות בתחומי אמנויות הזמן כמו מוסיקה ומחול, בהן רווחת השותפות והיצירה ביחד. "אנסמבל" האמנים המשתתפים מייצגים קשת אנושית רחבה, מגוונת ורב-דורית. לחלקם חבילת הקש זרה, ולחלקם משמשת כעוגן.

המתבן המצוייר רוחש חיים אך כבר אפשר למצוא בו גם מבשרי סכנה. היצירה היא גם מחווה רבת פנים לציור ולטווח אפשרויותיו ומקצביו.

הפרוייקט קושר, בין האישי לקולקטיבי, בין פנים וחוץ, ובין עבודת האדמה לעבודת המכחול. מקבץ חבילות הקש המצויירות מציף סיפורי מקום, זיכרונות ילדות ושאלות בנוגע לכאן ולעכשיו.

עידית לבבי גבאי, מתבן 1, הצבה בגלריה בכפר יהושע, מאי 2018, 70 ציורים + אלמנט מגבות + אלמנט סרגלים ושמש, 2.4 / 7.5 מ'

מתבן 1 - הצבה ראשונה
במסגרת התערוכה הקבוצתית - 'גדיש'
בגלריה בבית חנקין בכפר יהושע
מאי - יולי 2018

אוצרות והפקה:
נטע הבר
עידית לבבי גבאי

נטע הבר ואפרת נתן בהכנות לתערוכה 'גדיש'

מבט כללי בתערוכה 'גדיש' - בבית חנקין בכפר יהושע

אמנים מציגים:

אברהם אילת - קולאזים ותחריטים

אלי שמיר - פסל ברונזה וציורים

אפרת נתן - הצבה - 24 חרמשים לבנים ועוד..

עידית לבבי גבאי - מתבן 1 - פרוייקט שיתופי

שתי קריאות ביצירה מתבן 1

מבט בתערוכה 'גדיש' בגלריה בבית חנקין בכפר יהושע
מאחור: עידית לבבי גבאי, מתבן 1 מלפנים: אפרת נתן, 24 חרמשים לבנים

מה לג'ונס ולמתבן בכפר יהושע? / פרופ' יעל גילעת

על עבודתה השיחופית של עידית לבבי גבאי - מתבן 1 - בבית חנקין בכפר יהושע.

'According to What?' הוא שמה של יצירה של ג'ונס מ-1964, קולאז' גדול ממדים שבו אתגר האמן את מדיום הציור ושאל על טיבו, על גבולותיו ועל אופיו כמעשה-דימוי. ביצירתו של ג'ונס מופיע הטקסט על גבי בד ציור הפוך במעין אגביות נעדרת הוד, טיפוסית לאמן התר אחר הבנאליות של מה שהפך לאיקוני. הטקסט של ג'ונס מצוטט בציורה של דורית רינגרט השותפה בפרויקט. כפרפרזה לציטוט זה ניתן אפוא לשאול לאילו שדות-תוכן מתייחסת יצירתה של עידית לבבי גבאי 'מתבן 1' ומה מבקשת האמנית לבדוק באמצעותה ביחס לציור כדימוי-מעשה.

ג'ונס 'According to What?', 1964

דורית רינגרט מתוך: מתבן 1

היצירה 'מתבן 1' מורכבת מ-70 בדי ציור, שבהם מופיעות חבילות קש מצוירות, שנוצרו על ידי 72 (מ)ציירים ו(מ)ציירות על פי הזמנתה של האמנית, ולפי הוראות ביצוע מדויקות שמסרה להם. למכלול ציורי זה הוסיפה האמנית אלמנטים אישיים וטקסיים משלה. באורח דומה לזה שערימת חבילות תבן מייצרת מתבן, מהציורים האישיים של 'אנסמבל' המשתתפים נוצר ציור מונומנטלי, השואל בתורו על הציור כמעשה-דימוי קולקטיבי ואישי, מוחשי ואשלייתי, אגבי ואיקוני בעת ובעונה אחת. בדי הציור המתוחים, השטוחים והאחידים בגודלם, מגלמים גרסאות ופרשנויות שונות לאותו צילום פרונטלי של גבעולי הדגן המעוכים שנכרכו יחד לחבילה מהודקת, צילום שנבחר על ידי האמנית לשמש דימוי מוביל, גנרי.

הציורים הוצבו על הקיר זה על גבי זה, באופן שאינו מחקה בנייה בלבנים אלא עומד בין תליית אוסף צפוף לקיר עיטורי. במרכז "כותל-המתבן" הזה עומדים שני דימויים המזוהים זה מכבר עם יצירתה של עידית לבבי גבאי: האחד, מעל, מוט תכלת-שמיים חלק, הסוגר כבריח את השמש המקופלת על מוט נוסף, מדמם ומצולק, מעין שארית אור שהפכה לעור. והשני, בתחתית, מזבח המגבות. "כותל החציר" וה"מזבחות" עלו מן הסתם גם בדמיונם של מבקרים שהניחו פתקים בין רווחי הציורים ובפעולה זו העניקו ל'מתבן' משמעות פולחנית.

הפרויקט הייחודי הזה מוצג בבית חנקין, המרכז המוזיאלי הרב-תחומי בכפר יהושע, בתערוכה בשם 'גִּדְיֵשׁ', באוצרות משותפת של נטע הבר ולבבי גבאי. התערוכה כוללת גם יצירות של אלי שמיר, אפרת נתן ואברהם אילת. ה'מתבן' מתפרש על הקיר שמול פתח הגלריה, כך שעם הכניסה הוא נצפה מרחוק בשלמותו כקיר, חומה או כותל, בגוונים הנעים בין חום דשן לצהבהב יבש, מעין כותל בנוי לבני אדוֹפָה לא מהודק, שהתבן רב בו על המוֹץ. קשה עד כמעט בלתי אפשרי לקרוא את היצירה במנותק מהתערוכה ומהגלריה שבה היא מוצגת, המייצרות הקשר רליגיוזי ל"דת העבודה", לאתוס החקלאי ולזה השיתופי-ציוני. אך בה בעת אין זו מחווה נוסטלגית, אלא דומה שכאן נערך להם טקס אשכבה הנע בין האירוני, הביקורתי לבין האֶבֶל המפוקח. למרות הקושי הזה, ראוי להתייחס ל'מתבן 1' בזיקה לכלל יצירתה של עידית לבבי גבאי ולשאלות שהיא מעלה לאורך השנים ביחס לציור כמעשה-דימוי, לזהות המורכבת שלה כאמנית-מורה, וליחסים בין היחיד לכלל האתוס השיתופי מזה, וביומיום הקולקטיבי מזה. כל אלה באים לדי ביטוי במהלך שהוליד את הפרויקט, בפרקטיקות שננקטו על ידי האמנית ועל ידי המשתתפים ובשיח שעורר, הן במעגל היוצרים והן במעגל הצופים.

עידית לבבי גבאי, ילידת קיבוץ מרחביה, חיה ויוצרת בקריית טבעון, מורה לדורות רבים של אמנים-מורים ואמניות-מורות במכללת אורנים ופעילה במיזמים תרבותיים-קהילתיים ביישוב מגוריה, בעמק ובצפון. כך נוצרו סביבה מעגלי שיח ופעולה רחבים ולא היררכיים של יוצרים ויוצרות, חלקם בראשית הדרך וחלקם כבר מוכרים/ות ומוערכים/ות. זהו מערך ריזומאטי ומתפשט, הבונה תרבות כמעשה בעל קריטיות קיומית. זו גם פרקטיקה רב-מרחבית, העמלה על

בירור הזיקות בין מרכז ושוליים בחיים ובאמנות, ובייחוד בין היחיד(ה) לכלל, בתוך המתח שבין המרכז למרחבים הכפופים לו.

הפילוסוף הצרפתי ז'אק רנסייר מציין בספרו **חלוקת החושי** ש"חלוקה זו מקבעת בו זמנית דבר-מה משותף וחלקים יוצאים מן הכלל... הקצאת מרחבים, צורות פעולה, מאפייני השתתפות [שיקבעו מי] לוקח חלק ועל בסיס מה...." ניתן לומר שמרחב הפעולה ואופני פעולה הייחודים לעידית לבבי גבאי מייצגים פרסונה אמנותית שזקוקה לשיתוף בין המרחבים על מנת לחולל ביו-ספירה תרבותית הוליסטית, הרחק מהמרכז הקאנוני.

במובן זה מבקש ה'מתבן' לממש את המהלך המתמשך של בניית תרבות באורח ריזומאטי, כשורשי צמח מתפשט: הבדים ובתוכם דימויי הגבעולים, חסרי המרכז, נערמים ברגיסטרים בתוך כל בד ועל הקיר כמכלול. בדומה לקציר הדגנים הם עוברים שלבים שונים של איסוף, דחיסה ואחסון למען משימה עתידית, שבחקלאות תשתלב במחזוריות הטבע המתורבת, וביצירה – במחזור הציורים השלם. עם זאת, המתח בין מרכז לשוליים, בין הרכיבים הבודדים לאלומה, קיים ונוכח. לבבי גבאי לא נותרת מאחורי היצירה אלא ממקמת את עצמה במרכז ונושאת את האטריבוטים שלה בצורה גלויה כמעין חתימה-החתמה ולקיחת אחריות על היצירה השלימה. נראה שמתפקידם של אותם דימויים חריגים להצביע גם על המתח בין הקודש לחול, בין התבן למוֹץ. במקביל מבקשת לבבי גבאי מכל אחד ואחת שיבחנו כיצד והיכן ימקמו את ה"מטמון האישי" שלהם בתוך חבילת הקש הפרטית-קולקטיבית. כל אחת ואחד מתמודד/ת בנפרד עם שאלות מרכז ושוליים, אישי וכללי: ציות להוראות או "ביטוי אישי"?

ציות לסמכות של האמנית-מורה? ציות לכללי המדיום? האם יש היתכנות להשתתפות מורדת בשיח כזה, הן השיתופי והן האמנותי, ללא קבלת תנאי החוזה?
האם יש אפשרות של למידה ללא ערעור ביקורתי על תנאי ייצור הידע? ההסכמה של המשתתפים/ות בציר-מעשה זה העניק חופש פעולה, תחום, שהעצים שאלות על המדיום, ובמקום לפתור אותן על ידי "הוראות" העלה אותן בחריפות על פני שטח הציור.
האם היה זה עוד תרגיל מתוך המרחב של האמנית-מורה, או מעשה של הרחבת חקר, אופנים ותכנים, מתוך הסטודיו והמרחב האישי של האמנית? יצירת מרחב שאינו נפרד אלא זורם, נזיל ולא ממושמע לחלוקת החושי?
דומה שהעבודה הנוכחית מציינת שלב חדש ונוסף ביצירתה של לבבי גבאי. בעבודותיה המוקדמות היה העולם החקלאי מאוכלס בחלקי מכונות וכלים, ממטרות ופסי מתכת, קפיצי מיטה ועוד חפצים 'נתונים', והיה מוטציה אלימה ועליזה של מה שנחלם כאוטופיה. עבודות אלה היו, באורח אינטואיטיבי, מעין 'מחזור גירוש', גרסה מקומית וחילונית למחזורים דתיים בנושא הגירוש מגן העדן. מיצבי קיר אז, כמו זה הנוכחי, נבנו במבניות הרלדית והשרו אווירה של איקונות דתיות כגון ביצירתה 'ממטרה ושמש' (1984); או מזבחות ועליהם מנחות (offerings), דוגמת עבודתה המשעשעת והכואבת כאחת 'תנור בחורף – מאוורר בקיץ' (1987). אחר כך החל להתפתח הפרויקט 'מאה מגבות מטבח', שהד ממנו ישנו גם בקיר 'מתבן 1'. אותו פרויקט נולד בנדר שהיה פשוט באמירתו ולא ברור בכוונותיו: לצייר מאה מגבות מטבח. המשכו של הפרויקט במיצבים שונים בהם מגבות התלויות על קולב ובציורים שבהם הופיעו הדימויים, ספק מגבות ספק טליתות.

ייתכן שבפעולה אמנותית מעין זו, המתחילה מנדר, ממילה המגייסת את הרצון האישי, ואחר כך פונה לאחרים ואוספת מגבות לא לה, שואלת לבבי גבאי פעם נוספת על אודות הגוף והאינטימיות בתוך החוויה השיתופית.
תהליכי טרנספורמציה התחדשו בממד הדימוי ביצירתה, המגבות התפרקו לחבלים, המשבצות למרצפות, הקולב לפנים, חבילות קש לזרים, גרעיני החיטה והזרעים הפכו לכפתורים, והקו המרוסק לצלקת ולחתימה. וכל אלה היו לאטריובוטים שאיתם היא מגיעה ליצירה החדשה, 'מתבן 1', שאינה איסוף של חפצי זיכרון ולא עיבוד אישי של דימויים אוטו-אתנוגרפיים, אלא ניסוי חברתי אמנותי מורכב, החוקר מרחבים נזילים בין אמנות, קהילה ותרבות, בייחוד ביחס למדיום הציור ולפרקטיקה השיתופית. הטרנספורמציה שהחציר והקש עוברים מתוצר חקלאי מני רבים לרכיב תרבותי, משם לתפאורה של טקסים של "דת העבודה" ולאחר מכן לקישוט באירועים באולמות שמחה, מוצא הד אירוני בהפיכתו לתצלום, למזכרת, למשחק "הטמנה" של מחט (אישית) בערימת שחת (קולקטיבית).

בדומה לאיקונות תרבותיות שג'ספר ג'ונס בחר כדי לדבר דרכם על ציור בלי להידרש להמצאת הדימוי ה"מטפיזי", נראה שהיצירה 'מתבן 1' מצליחה להתגבר על המשקל האידיאי המועמס עליה ולנסח שאלה רלוונטיות, ציורית, על האופציה השיתופית העכשווית בציור-מעשה.

ד"ר יעל גילעת – חוקרת ואוצרת אמנות בישראל, ראשת התוכנית הרב-תחומית במדעי הרוח בפקולטה ללימודים מתקדמים במכללת אורנים

מקדשות ומקדשי החולין / פרופ' משה ב. יצחקי

על היצירה השיתופית 'מתבן 1' / עידית לבבי גבאי ו 72 אמנים ואמניות מרחבי הארץ

העיניים הניעו את הנפש, הדמיון וההקבלות האסוציאטיביות והקונוטטיביות נעו מהמראה שעל הקיר לעבר הכותל המערבי, אוהל מועד והמזבח בבית המקדש. ללא מחשבה תחילה ובתגובה ספונטנית רשמתי פתק והטמנתי אותו בסדקים שבין החבילות המצוירות. כשניסיתי לפענח את מהות החוויה והמעשה הזה, הבנתי שאני עורך השוואה בין שני דימויים ושני סמלים מכונני תודעה, זהות, אמונה.

האחד הוא הכותל המערבי וכל מה שהוא מייצג עבור האדם היהודי ומולו כותל חקלאי המסמל את האחיזה בקרקע, את עבודת האדמה, את האתוס החלוצי – העברי, שהיה בו משום קידוש החולין, בניין אבנים מול בניין לבבות.

אמרתי לעצמי ולסובבים אותי שהערכים המסומלים ביצירה 'מתבן 1' עדיפים בעיני עשרות מונים על האתוס והתקווה המשיחית לבית מקדש שלישי שמייצג הכותל המערבי. וכתבתי:

מתבן 1, בגלריה בכפר יהושע, מאי 2018

הכותל המערבי בירושלים

התגובה הראשונית שלי למראה היצירה השיתופית 'מתבן 1', קיר המרוצף ב 70 בדי קנבס, עליהם צוירו חבילות קש בצורות ובצבעים שונים, המבטאים הלכי נפש והתכוונות של האמנים שתרמו עבודתם ליצירה זו, הייתה תגובה של פליאה, הארה וחוויה כמעט דתית. בשלב זה לא הבנתי עדיין מדוע המראה הזה שמייצג אחד מתוצרי גידול הדגניים ובמיוחד החיטה, שערכו לכאורה לא גבוה, המיועד לרפד דירים ורפתות, להזנת בהמות ובשנים האחרונות לבנייה אקולוגית ומצע לגידול, מעורר בי רגש עז כל כך.

משה ב. יצחקי

מתבן 1

12.5.2018

מוקדש לעידית לבבי גבאי
ול72 האמניות והאמנים מקדשי החולין.

הַפְתַּל הַזֶּה בְּבֵית חֲנֻקִּין,

שְׁבַעִים חֲבִילוֹת קֶשׁ

וְשָׁנֵי עֲמוּדֵי תַמָּד לְמִקְדָּשׁ

מְשׁוּחִים בְּמִכְחוּל עַל לוֹחוֹת עֵץ

וְקִנְבָּס, מְעוֹרָר גּוֹפֵי לְתַפְלוֹת

וְעֶרְגוֹנוֹת עֶשְׂרוֹת מוֹנִים מִפְתָּל מְעַרְב הַדְּמָעוֹת.

אֲנִי עוֹצֵם עֵינַי בְּתַחֲנוּן,

מִנִּיחַ פֶּתֶק בְּסִדְקֵי הַמִּתְבָּן

וּמִפְלֵל, שְׁפָתַי נְעוֹת בְּדַמָּה,

בֵּין הַהַד הַקְּדוּם וְהַבֶּשֶׁר אֲנִי נִרְעָד

לְקוֹלוֹת הָאֲדָמָה.

מעשה הייצוג האמנותי המגולם ביצירה השיתופית – 'מתבן 1', ביוזמתה ובהובלתה של האמנית עידית לבבי גבאי, הניע אותי לגשת ולבחון את הזרמים התת קרקעיים ואת המקורות התרבותיים-יהודיים המצויים ביצירה. אולי באופן לא מודע בקשתי לחשוף את יסוד הקדושה בעבודה שלכאורה כולה חולין. נדמה שהמוליכים אותי למחוזות אלה, מלבד חבילות הקש, הם שני האובייקטים המצויים במרכזו של 'מתבן 1'. בחלק העליון והתחתון מצויים שני אובייקטים שהתחתון שבהם הזכיר לי רישומים ושחזורים של שולחן המזבח באוהל מועד. בעוד שהמזבח היהודי שימש להקרבת קורבנות ומנחות מסוגים שונים, והשולחן בעולם הנוצרי מסמל בין היתר את הסעודה האחרונה של ישו והשליחים, השולחן בעולם החלוצי, שכונה לעתים שולחן מזבח, יוצר ביניהם ומתוכם סוג של הרכבה, עובר טרנספורמציה ומסמל את היחד, את הערבות והשותפות, את הרצון העז להפוך את הפירמידה הגלותית-יהודית הרעועה, למבנה בר קיימא הבנוי משפה, עבודה ותרבות עברית.

תהליך הכנת היצירה כלל הזמנת 72 אמניות ואמנים לצייר חבילת קש ולהטמין בתוכה משהו מעולמם האישי על פי מתווה ומודל שהכינה האמנית. המעשה הזכיר לי את הפסוקים שלהלן מספר שמות: "וַיִּדְבֹר יְהוָה, אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר. בְּדַבַּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּקְחוּ-לִי תְרוּמָה: מֵאֵת כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לָבוֹ, תִּקְחוּ אֶת-תְּרוּמָתִי. גֹּזֵאת, הַתְּרוּמָה, אֲשֶׁר תִּקְחוּ, מֵאֵתָם: זָהָב וְכֶסֶף, וְנַחֲשָׁת. דֹּוֹתְכֶלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי, וְשֵׁשׁ וְעִזִּים. הַעֲרַת אֵילִם מְאָדָּמִים וְעֲרַת תְּחָשִׁים, וְעִצֵּי שֹׁטִים. וְשֶׁמֶן, לְמָאֵר; בְּשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וְלִקְטָרֶת הַשָּׂמִים. זֶ אֲבִנִי-שֶׁהֵם, וְאֲבִנֵי מִלְאִים, לְאֶפֶד, וְלַחֲשׁוֹן. ח וְעָשׂוּ לִי, מִקְדָּשׁ; וְשָׁכַנְתִּי, בְּתוֹכָם."

בספר שמות בניית המקדש כרוכה בתרומה שהיא נדבת הלב, ומצוינים בה הפריטים והחומרים, שחלקם מצויים אך ורק בבתי אנשי האלפיון העליון של אותה תקופה וכמה מן הפריטים יכולים לתרום גם אנשי מעמד הביניים. העוצמה והיופי מצויים בסיפא, נדבת הלב מביאה לכך שאלוהים ישכון בלבבות בני האדם, לא בחומר הנתרם אלא ברוח התורמת.

עידית לבבי גבאי ביקשה את נדבת לבם של 72 אמניות ואמנים בעיקר מאזור הצפון ומרחבי הארץ בטווח גילאים רחב. פנייתה היא לאמנים עמיתים, חברים ותלמידים, ללא הבדל דת, גזע ומין, אלה מייצגים עבורה את 'פני העכשיו' בחברה הישראלית. האמנית משרטטת אמנם את גבולות התרומה ואת צורתה אך לא בית מקדש היא מבקשת ליצור, אלא מתבן, פרי יצירה רב תרבותית. באמצעות המתבן שהיא החולמת, היוזמת והמבצעת, היא מקדשת ערכים פרטיקולריים ואוניברסליים שבבסיסם אתוס חקלאי, ויוצרי מתלכדים סביבו ומדגישים את הערך האנושי, את בניין הלבבות, בניין של חיים ויצירה אנושית, לעומת בנייני האבן שקודשו, ליכדו ומלכדים סביבם מאמינים, אך בה בעת הם הביאו ועדיין מביאים להסתגרות, בידול, קנאות, קידוש המוות על פני ערך החיים. האמנית נותנת משמעות חדשה לסיפא של הפסוקים מספר שמות: אלוהים/הרוח ישכון/תשכון בלבבות האנשים העוסקים ביצירה המשותפת, בקולקטיביזם ולא רק באינדיבידואליזם הסגור. הקבוצתיות אינה מבטלת את היחיד. ייחודיותם של היחידים, באה לידי ביטוי בסגנון, בקו, בצבע ובצורה היוצרים מכנה המייחד ומעלה את החולין ומקדש אותו, ברוח דבריו של ברל כצנלסון (כתבים כרך ט', עמ' 301):

... "בניינו אינו בניין אבנים, אלא בניין לבבות. אבן מונחת במקום שמניחים אותה, לב האדם תמיד מפרכס, תמיד זע ונע. בניין זה טעון תמיד התחדשות, בדיקה ובחינה, ותמיד יש לשאול האם הקו נטוי לעומת החזון...".

אם נחזור לבחון את המהות והמשמעות של הקש במקורות נגלה כי הוא מופיע פעם אחת בהקשר של עבודת הפרך במצרים: "וַיִּפֹּץ הָעָם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם לְקַשֵּׁשׁ קֶשׁ לְתָבֹן". (שמות פרק ה' פסוק י"ב, מספר פעמים בספרות הנבואה כדימוי מטאפורה לנבואת תוכחה ולתוצאות הרות אסון לאלה שעזבו, או מאסו באלוהים, כמו למשל בנבואת ישעיהו: "תִּהְיוּ חֲשֵׁשׁ תִּלְדוּ קֶשׁ רִוְחָם אֵשׁ תֹּאכְלֵם"). (ישעיהו פרק לג', י"א). ופעם אחת הוא מופיע בספר איוב בהקשר לאסונו של איוב והעמדתו במבחן האמונה: "הָעֵלָה נִדְף תַּעְרוֹץ וְאֵת קֶשׁ יָבֵשׁ תִּרְדֹּף".

כבת החצר החקלאית, קיבוץ מרחביה, מכירה עידית לבבי גבאי את הקש ואת חבילות הקש בהקשרים אחרים. הקש שהוא הגבעול היבש בחיטה, או בשעורה ובדגניים אחרים, הוא אמנם תוצר לוואי, אך מיועד למגוון של שימושים חשובים ומועילים. בתולדות ההתיישבות העובדת ידוע המתבן שבו אוחסנו חבילות הקש, כמקום מפגש רומנטי בו הוקראו שירים לליבו מעשה האהבה, ולא מעט זוגות קשרו ברית במתבן או בגורן. כבר מימים ימימה שמשו מקומות אלה, בהם אוחסנה התבואה או הקש כמצע למעשה אהבים, לקשירת קשר של זוגיות שהולידו מנהיגים וגיבורי תרבות. פרק ג' במגילת רות מספר לנו על הזיווג ומעשה האהבה בין בועז לרות המואביה שאחד מהצאצאים שלהם היה דוד המלך.

סיפור אחר שמתרחש ממש במתבן עוסק במפגש בין ר' עקיבא לבין בתו של בן כלבא שבוע: ר' עקיבא התקדשה לו בתו של בר כלבא שבוע. שמע בר כלבא שבוע הדירה הנאה מכל נכסיו. הלכה ונשאה לו. בחורף היו ישנים במתבן והיה מלקט לה תבן מתוך שעה. אמר לה אילו היה לי הייתי עושה לך ירושלים של זהב... (ירושלמי, נדרים דפים מט - נ). אגדה זו שעניינה אהבה בין בת עשירים לבין רועה עני מרוד מתרחשת במתבן. במפגש זה מזהה האשה את תכונותיו וגדולתו הפוטנציאלית של ר' עקיבא ושולחת אותו ללמוד בבית המדרש והשאר ידוע, ר' עקיבא הופך להיות למנהיג הרוחני של דורו. הלקח שהסיפור בא ללמד בין היתר הוא, שלא העושר, ההון והנכסים, אבנים יקרות וכלי הזהב הם עיקרה של חברה ואומה, אלא הענווה, הצניעות, האהבה וערכי הרוח והאדם.

הציווי "וְאֶהְבֶּתְ לְרַעַךְ כְּמוֹךָ" מופיע בספר ויקרא (יט 18). הלל הזקן למד, פירש, הגדיר ודרש ציווי זה לא פחות ולא יותר בניסוח זה: "כל ששנוא עליך לא תעשה לחבריך, זו היא כל התורה כולה..." (בבלי, מסכת שבת - דף לא, עמוד א) ואילו רבי עקיבא לימד שהציווי הזה בין אדם לחברו הוא כלל גדול בתורה. (בראשית רבה, פרשה כד, סימן ז). כלל זה מופיע גם בברית החדשה. בבשורה על פי מתי פרק י"ט, מצרף מתי את "ואהבת לרעך כמוך" לעשרת הדברות.

מול תהליכים חברתיים של הסתגרות, בידול, לאומנות, הדתה, קידוש אבן ואדמה, מתמירה עידית לבבי גבאי, עם האמנים המציגים, באמצעות חבילות הקש את ערכי היסוד המגולמים בפסוק "ואהבת לרעך כמוך".

במובן זה מתכתב מעשה האמנות של לבבי גבאי גם עם הבית השני בשירו של יהודה עמיחי - התיירים: "... פעם ישבתי על מדרגות ליד שער במצודת דוד, את שני הסלים / הפבדים שמתני ליד. עמדה שם קבוצת תורים סביב המדרג, / שפמתי להם נקדת ציון. "אתם רואים את האיש הזה עם / הסלים? קצת ימינה מראשו נמצאת קשת מן התקופה הרומית. / "קצת ימינה מראשו". "אבל הוא זז, הוא זז!" אמרתי בלבי: / הגאלה תבוא רק אם יגידו להם: אתם רואים שם את הקשת / מן התקופה הרומית? לא חשוב: אבל לידה, קצת שמאלה / למטה ממנה, יושב אדם שקנה פרות וירקות לביתו."

(מתוך: שירי ירושלים, הוצאת שוקן, ירושלים, 1987, עמ' 176)

במובנים רבים, היצירה 'מתבן 1' היא מרחב מכיל אשר לתוכו ובתוכו נטמעים ערכים. מתבן מצוייר זה הוא מצע לדיאלוג, לשכנות מכבדת של שונים. הזמנתם של אמנים ואמניות ממקומות שונים ברחבי הארץ, בני דתות, לאומים ותרבויות מגוונות להשתתף בבניית כותל החבילות, לא רק שאינה מבטלת את יסוד הזהות הפרטיקולרית אלא היא מצליחה להרחיב ולפתוח אותה כמניפה רב תרבותית ובין דורית המקבלת ונותנת מקום לשונות ולאחרות בהתגלותם המאחדת.

פרופ' משה ב. יצחקי - משורר, מתרגם, דיקן הפקולטה ללימודים מתקדמים במכללה האקדמית לחינוך, אורנים הדברים נאמרו והוצגו לראשונה ב 14.7.18 כהרצאה ב'שבת עיון' בתערוכה 'גדיש' בכפר יהושע.

שיח גלריה בתערוכה 'גדיש' בבית חנקין בכפר יהושע

קהל בפתיחה בבית חנקין בכפר יהושע ב 11.5.2018

הקמה: קובי סיבוני

מתבן 1 - הצבה 2

הגלריה במכללת קיי
באר שבע

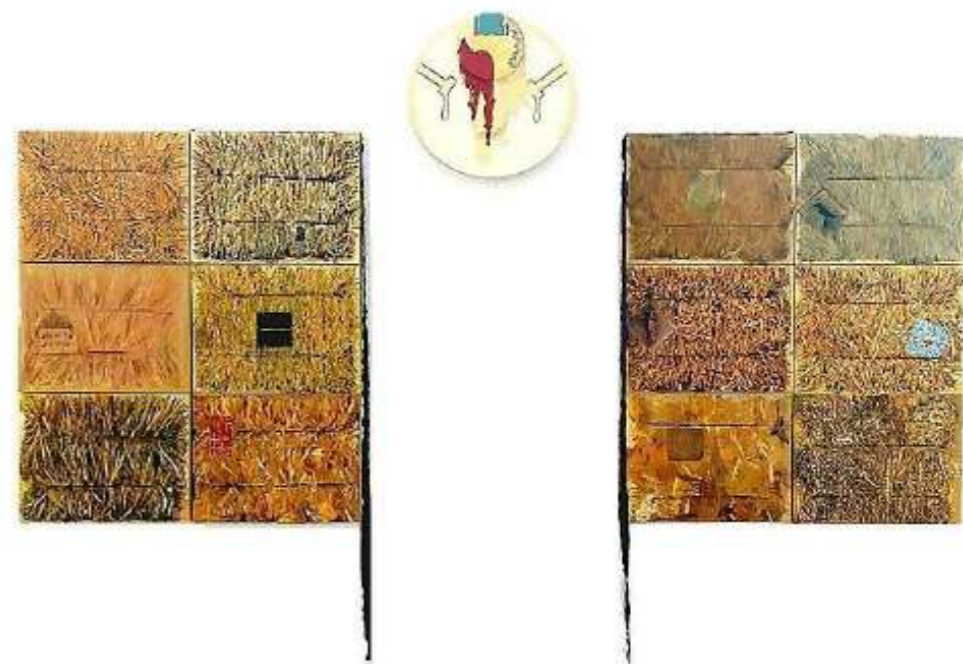
אוקטובר - דצמבר 2018

אוצר מארח: ישראל רבינוביץ

מתבן 1 | הצבה 2 | מכללת קיי | באר שבע | שני אלמנטים

שיח גלריה
זמפגש עם סטודנטים במכללת קיי
20.11.18

מתבן 1 - הצבה 3

הגלריה העירונית - עפולה

ספטמבר - דצמבר 2019

אוצר מארח: עוז זלוף

הקמה: קובי סיבוני

מתבן 1 | הצבה 3 | הגלריה העירונית בעפולה | 2 אלמנטים

הדרכה לתלמידים
בגלריה העירונית בעפולה

הקמה: ג'וש גלדצהלר

מתבן 1 - הצבה 4

הגלריה במכון לאמנות באורנים

ספטמבר אוקטובר 2021

אוצרת מארחת: נעה צורן

הגלריה באורנים 2021

70 ציורים

של 72 אמניות ואמנים
השותפות והשותפים בפרוייקט

הסדר לפי א-ב

טקסטים שנכתבו ע"י המשתתפים.ות:

* 2018 בעת הכנת הפרוייקט

* 2021 - בעת ימי הקורונה

לקראת הצבה #4 בגלריה באורנים

אורטל זך סמורזטי / קיבוץ כפר גליקסון

אורית שלום מזרחי / קרית טבעון

2018-בזמן חשיפת הנושא והדימוי לצירור חשבתי שהעניין מיועד לגמרי לאמנים קיבוצניקים, מושבניקים, או כאלה בדימוס. שאלתי את עצמי כיצד אוכל להתחבר לחבילת הקש? הרי זה עניין הכרחי לא? החיבור... מהמחשבה על כך, נדדתי לפעולת היצירה ותוך כדי כך, הבנתי שיש לי כבר מערכת יחסים אישית עם חבילת הקש הזאת.

מקור יחסי האישי נובע ממראות השדות העירומים, בהם מונחות חבילות קש האחת על השנייה. התמונות המרשימות שלהן, מכל מיני מקומות בארץ, כנראה נחקקו בזיכרוני. כילדה גדלתי בסמוך לכפר ביאליק, טיילתי הרבה בכפר, המראות הובילו אותי, בין היתר, לרפת ולמתבן בחוות הסוסים, בה רכבתי לעיתים. חשבתי על מהות החיבור החזק שלי לטבע, אותו חוויתי כבר אז ורשמיו נותרו אצלי. נזכרתי בי משוטטת לבד, בין נחל גדורה לבין שדות הכפר בשעות מכוונות, מתנחמת מעצם קיומם.

2021 - אני רואה את היצירה 'מתבן ו', בהקשר לשנת הקורונה, כמדגישה יותר מתמיד את המרחב הציבורי אל מול המרחב האישי. המרחב הציבורי המשותף בעל השפעות ישירות על הפרטים החיים בו. הפרטים הללו שבמקרה זה, הם אנחנו, מביעים טביעת אצבע ייחודית ודרך אינדבידואלית להתייחסות לנושא הכולל.

היום יותר מבעבר נרשם כוחה של הסולידריות החברתית והעזרה ההדדית כקריטיות לקיומה של החברה. הפרוייקט מצביע על יחסים אלו שבין הכלל לבין הפרט, על דרכו האחרת להתמודדות ועל המאחד את כולנו. אנו נחשפים לפן של שיתוף הפעולה האנושי המאחד במתבן ו באופן חד משמעי, עניין המהדהד את הסולידריות החברתית הנדרשת בעת משברים.

אורן בן שלמה / עפולה

אורנה אורן יזרעאלי / מכמנים

בין מכלול עיסוקיה היתה אלדמע, אמי, עסוקה במדידת הזמן. היא תמיד מדדה: כמה זמן עבר? כמה זמן נותר? מתי יצאתם? מתי תגיעו? היו לה המון שעונים, שעון בכל פינה, כדי שתוכל למדוד בכל רגע נתון את השעות והדקות העוברות. גם לוחות שנה היו לה, בכל מקום, כדי למדוד את הימים העוברים ולזכור אירועים וימי הולדת. צורה אחרת של מספור ומדידת הזמן יצאה לאור במשחקים שהייתה משחקת עם מספרים כדי לתת בהם משמעויות ייצוגיות במילים – משחקי גימטריא. בכל אירוע משפחתי חילקה ברכות שהכילו צירופי אותיות ש"מצאה" ושמקור נביעתם במניין הזמן. את מספרי הטלפון של בני המשפחה והחברים זכרה כצירופים גימטריים והייתה גאה מאוד בהמצאותיה ובזיכרונה הטוב.

אני, שיום הולדתי הוא ה 17 בפברואר, קיבלתי מאמי מתנה לחיים, את החיבור בין המספר 17 למילה טוב. אימא שלי האמינה בכל ליבה בצירוף ש"מצאה", שעל פי הגיונו – להולדתי, בת בכורה ואהובה, מצטרף מושג ה"טוב". כשאני חושבת על זה היום אני מבינה שהרעיון ודאי סייע לה להאמין שהמספר הזה ישמור עלי ולוה אותי וישרה טוב בדרכי ובמעשי. עם הזמן והשנים נדבקתי בעצמי ברעיון הייצוגי שהמציאה אימא שלי עבורי ואפשרתי לו, לרעיון, ללוות אותי באופן יומיומי: מספר הבית השכור 17? טוב! סימן שיהיה פה טוב ובוודאי שנשכור את הבית הזה, הרי הוא נתן לנו אות וסימן. נוסעים בתאריך 17 לאנשהו? אין ספק שהנסיעה תהיה טובה ביותר ואין מה לדאוג. האירוע מתחיל בשעה 17.00? תענוג וטוב ושמחה גדולה. תא מס' 17 במכון כושר פנוי? הולך להיות אימון טוב ובכלל היום יהיה טוב כולו. בקיצור, אחלה רעיון וטוב הוא.

עכשיו, אחרי שהיא מתה, המשחק הגימטרי הזה, מקבל בעיניי משמעות חדשה. ההקבלה בין הייצוג המספרי למילים ולשפה מקביל לייצוג הציורי. חבילת הקש המצוירת, אחת מתוך שבעים חבילות מצוירות, מתחברת לשנת השבעים למדינת ישראל ולצירוף המילים שגימטריא ביסודו "ע' לציון".

אנחנו נמצאים בדיאלוג מתמיד בין האישי לקולקטיבי ועלינו לתמרן ולהתנהל בין שני המוקדים. להיות אנו עצמנו מחד כדי שנוכל להעניק את הייחוד שבנו לחברה. או אז נרגיש את ההזנה וההיזון החוזר, את תחושת השייכות המבורכת. חבילת הקש שלי מבקשת להניח את הטוב במקום הטוב שבאמצע. זהו טוב שאין בו ציון ושיפוטיות. יש בו אהבה לטבע, לצבעי הטבע, לחום האדמה, לנתינה ולהזנה.

23/3/2018

איתמר פרנס / עתלית

כשעידית פנתה אלי להשתתפות בפרויקט מיד הסכמתי, כיוון שאני מאמין קודם כל בלהסכים וכי זו עידית.

כאשר קיבלתי את ההנחיות, הרהרתי איך אצייר חבילת קש, למי יש סבלנות לזה, אני אקספרסיבי, אוהב להתפרע על בדים גדולים... כשהתחלתי לצייר, התחלתי לאבד אמונה בציור שלי ותהיתי אם לחזור בי מהאתגר. שיתפתי את עידית והיא הציעה להתחיל מהאזור האישי.

נזכרתי בגמד הרוקד מארגנטינה, אשר ציירתי פעמים רבות לאורך השנים ודמותו כבר משתחררת בקלות מהמכחול. התחלתי תהליך נפלא ושלם שכלל לא מעט צבע ואיתמריות הן באזור האישי והן בחבילת הקש.

דווקא החוקיות והסדר (היחסיים) אשר ערערו אותי תחילה, נתנו לי פתח ליצירה אותנטית בפני עצמה וכחלק מהמכלול שעדיין לא ידוע לי. אני מרגיש כי אני בפתחה של סדרה חדשה מכוונת אסתטיקה קצת אחרת.

אליזשה ואירים ברנע / קיבוץ בית אלפא

כשנסעתי לקבל מעידית את תצלום החבילה, הבד וההנחיות, עלה הרעיון של ציור משותף. "למה לא" אמרתי לו. "שהרי אתה ממילא מצייר. בוא, צייר חבילה בשביל הפרויקט של עידית". ביליתי עם אבא לא מעט שעות מול בד הציור. בד הקנבס לא תאם לפרפורציות התצלום. הפרשנות לא הייתה קלה. ביקשתי מאבא שיצייר את החבילה איך שהוא רואה אותה.

אבא צייר בסדנה כשלצידו אימא ואנשים נוספים. במהלך העבודה שמעתי סיפורים על חבילות קש ומתבנים מיתולוגיים. כשאבא סיים את חלקו - הציור עבר לידיי. בחרדת קודש הוספתי קווים וצבעים, ולאחר חשיבה שבדיעבד הייתה לי טבעית ציירתי את הדימוי של אבא אוחז בידו השמאלית את החבל המאגד את החבילה. הדימוי הזה הלקוח מעבודת הווידאו שלי - "כתף ימין לכיוון בית אלפא" מלווה אותי כבר כמה שנים ואך טבעי היה לי לצרף אותו ליצירה.

הפעולה השיתופית המעגלית הזו - ביני לבין עידית, ביני לבין אבא שלי - הייתה חוויה מאתגרת, מרוממת. תודה.

אלה צמבליסטה ננצל / כפר ברוד

2018

על הרעיון: רעיון שילובם של הרבה אמנים ליצירה אחת מצא חן מאוד בעיניי. אני סקרנית מאוד לראות פרשנויות נוספות. כן ירבו.

מה לי ולחבילת קש: מתבן מזכיר לי בית. גדלתי בקיבוץ. לנושא החיטה התייחסתי כבר הן בציור והן בכתיבה. ציירתי סדרת ציורים בנושא חיטה קצורה (לא מעט בהשפעתו של הספר 'מלך השדות' של בשביס זינגר), וכתבתי סיפור קצר בו היא הדרמה מתרחשת במתבן.

הטמנתה של המחט וחוט הזהב: מלאכת התפירה תפקידה לחבר, ליצור. היא משרה אינטימיות, משפחתיות. סבי שרד את השואה והציל את משפחתו בזכות היותו חייט. לאחרונה שימשה אותי המחט עם חוט הזהב לעבודה בה רשמתי על מפה חד פעמית את משפחתי הרחבה סועדת, לאחר מכן ביצעתי קיפול קטן במפה (בדיוק לאורך שולחן האוכל) ותפרתי אותה בחוט זהב. התפירה קרבה את המשפחה באופן פיזי.

מהתבוננות בציור הסופי: התוצאה יצאה בדיוק כפי שראיתי אותה בדמיוני. דבר נוסף שנגלה לי הוא, ואני אוהבת אותו, הוא החור בו טמונים חוט הברזל והמחט. מזכיר לי קן של פשוש. בילדותי (12) ניהלתי 'יומן פשוש' בעידודה של אימי, עקבתי כמעט חצי שנה אחר קן של פשוש, ממרץ עד יוני.

אלה צמבליסטה ננצל / כפר ברוך

2021

הי עידית.

הפרוייקט 'מתבן ו' שיצרת,
מוכיח את דרכו.

במיוחד בימים אלה של קורונה.

ודרכו היא דרך שיתופי הפעולה,
תקשורת וקבלה בין שונים ומגוונים
ובעיקר מתן מקום לכל אחד
להשמיע את קולו ולהקשיב לאחר.

כך צריכה להיראות הדרך ולשם אנו שואפים.

מקסים בעיניי.
כן ירבו יוזמות כאלה.

אלה שמיר / מושב מולדת

הנחיות הציור היו ברורות, לצייר חבילת קש ובתוכה לצייר מלבן קטן חופשי ממגבלות ובו לשתול מוטיב אישי.

בציור שלי האובייקט נטמע אל תוך חבילת הקש שמסתירה את החפץ והיא עומדת כאובייקט בפני עצמו.

מתבן מתקשר אצלי לחוויות ילדות רבות. במושב, המתבן היה סביבת חיים תוססת וקסומה, שבה מחפשים ומגלים מקומות מסתור, מקום שבו בונים בתים, חופרים מחילות וממציאים משחקים. מטפסים לגבהים, קופצים ומטפסים, מוצאים חבלים וטווים מהם רשתות וחבלי נינג'ה שאתם מתנדנדים לאורכו ורוכבו של המתבן בעוצמה. מבחן לאומץ לב ותעוזה.

לעיתים בסוף יום, לפנות ערב, אחרי שהאכלנו את בעלי החיים, עלינו לראש המתבן למצוא שקט, לדבר ולהתבונן בשמי הלילה ובכוכבים.

אלי שמיר / קרית טבעון [כפר יהושע]

אמיל ספארקל / חיפה

בתחילת העבודה הרגשתי אבוד, התבוננתי על הצילום של חבילת הקש דקות ארוכות עד שבכלל התחלתי לחפש את הצבעים הנכונים לשכבה הראשונה. ככל שהתעמקתי בדימוי ראיתי את הדינמיות נשברת ומתפרצת מכל כיוון ורק אז הבנתי שבמקרה שלי, הדימוי לא רצה שאצייר אותו כפי שהוא.

זה היה שיח מרתק ומאתגר בין הדימוי למכחול. הרגשתי עוצמות תחושתיות בחלל החדר כשציירתי את היצירה. היה רגע שהפסקתי לעבוד, עצמתי את העיניים לחוש את הדימוי, לנסות ולהיות הוא יחד עם שילוב האופי שלי – היה לזה כוח בלתי מוסבר, אולי אפילו מיסטי שלא חשתי כבר דיי הרבה זמן.

אני באמת מאמין בצבעים שהם מחוללים שינוי בחיינו וגוויי היצירה שנוצרו מתוך התבוננות התמונה העשירו בי בחום וקרינה הדדית. כמו כן גם פעולת המכחול החוזרת על עצמה השיבה אליי את הרגשת ה'שחרור המדיטטיבי' שנוצר לעיתים בציורי התבוננות שאני צריך ללמוד את הדימוי דרך הראיה.

ביצוע היצירה החזיר תחושות שנרדמו בי במהלך השנים האחרונות, בהם כמעט ולא נגעתי בצבע – בשבילי הפרויקט הזה הגיע בזמן נכון ואני מקוה מאד שאחזור לצייר בעקבות כך.

אתי עמרם / קיבוץ דליה

" היש והאין "

אולי אם אושיט את היד עם או בלי מכחול אל תוך הקש אמצא את הצבי. האם הוא אוכל קש או אולי נאחז בו ? עבורי הוא מגן גם הוא עייף ונסוג. כמוהו מנסה לנוע בקלילות, להיות באוויר, ברוח, בתוך הקש. במנוסה מתמדת מבקשת לנוח בקש עם הרטט.

החיים והאמנות משפיעים זה על זה ללא הרף, כל השינויים נובעים ממהות היש. אולי אכין מהקש נייר לציור או אצור כובע כדי לכסות את ראשי.

"לכל סוגי האמנות אותה התכונה, הן מאחדות בני אדם" - לב טולסטוי

היש והאין קיימים.

בהירה רוזנבאום / כפר פינס

2021

הגמרא במסכת כתובות מספרת על נישואיהם של ר' עקיבא לרחל, בתו של כלבא שבוע. רחל ויתרה על כל ממונה כדי להתקדש לו.

בשעת דוחק של ממש, כששניהם ישנים במתבן, הוא מלקט תבן משיער ראשה ואומר לה: "אלמלי היה בידי, הייתי נותן לך ירושלים של זהב" וזאת כאות הערכה על מסירותה, אמונתה והאהבה הגדולה.

בהמשך הסיפור הם מתוודעים לאדם עני מהם, המבקש מעט תבן לילדו שזה עתה נולד, ורחל אומרת לעקיבא, "לך ולמד בבית המדרש" לאחר שנים חוזר רבי עקיבא עם שנים עשר אלף תלמידים ומקיים את הבטחתו.

מה היא 'ירושלים של זהב' ע"פ רבי עקיבא אין לדעת... זהו הסוד הטמון בערמת קש שלי סוד האהבה, הנתינה, המסירות והעצמה של מי שאיתך.

ג'נאת אמארה - נאטור / כפר ערערה

"האב וצרור המקלות"

סיפור עממי שסבא ואמא ספרו לי אותו הרבה בילדותי וגם בבית הספר בשם "האב וצרור המקלות".

זקן הרגיש את מותו מתקרב, אז הוא אסף את שלושת ילדיו כדי לתת להם מצווה שתועיל להם בחייהם. הוא נתן להם צרור מקלות גדול וביקש מכל אחד מהם לשבור אותו לבד. אחר כך לקח האב את הצרור ופיזר אותו למקלות, ונתן לכל אחד מילדיו מקל, אותו הוא שבר בקלות.

וכאן האב אמר לילדיו: "אתם, ילדיי, כמו החבילה הזו, אם אתם מאוחדים ותהיו יד אחת, אף אחד לא יוכל לנצח אתכם, לא משנה כמה אתם חזקים. אם תתפזרו, החולשה תפגע בכם, והאויב יוכל לנצח אותכם. אתם, ילדי, צריכים לשתף פעולה בפתרון ענייניכם, שכן באיחוד יש כוח. "

הפרויקט "מתבן-1", הזכיר לי את הסיפור העממי הזה, באוסף העבודות שביחד יצרו עבודה גדולה אחת עשירה ומסיבית, טעונה בים של שפות, זהויות, רעיונות, נרטיבים ועוד.... ההתאחדות הזאת, בעיניי הייתה אבן בסיסית ליצירת הפרויקט הנפלא והחזק הזה.

בקשר לעבודה שלי שאתם רואים בצד שמאל, אתן לכם לעיין בה בלי לתת לכם שום הסבר או רמז. מעניין אותי מאד לשמוע מה תעורר בכם, איזה רגשות ואיזה מחשבות?

אם אתם רוצים לשתף אותי אשמח לשמוע מכם: Jannat.amara48@gmail.com

גיל צורי / עפולה

- 2021

עברו חלפו שלוש שנים ליצירה המשותפת שלנו - מתבן 1... כמה מהר הזמן רץ.

תובנותי ממבט על תקופת הקורונה והזהירות ממנה - ריחוק, כיסוי (הפה..), נקיון... ואמונה כל אלה עמדו למבחן.. וקיר המתבן הדומם ואנחנו ניצחנו...

הלאה הריחוק- קרבת העבודות וצמידותן זו לזו, וחשיפת כל אחד ואחת מאיתנו ... ה"לכלוך" וחוסר הנקיון שבטבע שנמצא מול העיניים חוסר האמון ששולט בשנים האחרונות (זה בזה כשבטים, בממשלתנו חסרת החלטה, ועוד, ועוד..)

כל אלו במבחן הזמן ביצירה - מתבן 1 - עמדו כמגדלור, כתמרור דרך, כתחזית אופטימית לעתיד לבוא, אחרי המבול...

המתבן האמוני.

המתבן שמאמין באחדותנו ועמידתנו יחד, בלי דת גזע או מין.

המתבן שמקרין אחדות וייחודיות בו זמנית..

המתבן שעומד ככותל לתחינותינו, לשגרה, לשינוי, לאחדות,

לנורמליות, למוזר ולשונה בנשימה אחת.

המתבן שלנו.

גפן שטרן / חיפה

הציור שלי נולד מתוך ההנחייה לבצע ציור מלא. לקחתי דגש זה והרגשתי מיד שנכון לי ליצור עם שפכטל וצבעי שמן. מילאתי את הבד בתנועות החציר תוך פרשנות כתמית גסה. במהרה הדימוי מילא את הבד ואת שוליו בגוני גוונים אשר חלקם מנותקים מהצילום ורק לוקחים השראה ממנו. כאשר קבלתי את הבד מיד ידעתי את מיקום הציור האישי בתוך חבילת הקש, אך השאלה כיצד להגשימו, באילו חומרים ודימויים, ליוותה אותי שבועות ארוכים. הדימוי שלי הופשט כמו העבודה כולה ונלקח מצילום מעובד אשר ערכתי לפני מספר שנים, בו ניתן לראות תרמילים של אפונה ריחנית.

הדימוי השברירי והפתוח נוצר כמאזן וכמתנגד לאטימות ולמאסיביות של חבילת החציר. האפונה הריחנית בעונה זו מטפסת בגינות ביתיות, פרחיה כמלים, תרמילים מתייבשים והזרעים נאספים לעוד שנה של אביב. האפונה בעלת מבנה ביומורפי השונה מן המתבן ותנועתה מעלה, תוך ליפוף ושמירה על איזון, משקפת חוויה צורנית ורגשית אשר מעסיקה אותי.

דורון וולף / חיפה

בזמן ציור חבילת הקש עלו בי מחשבות רבות לגבי מקור והעתק, שכן הדימוי ניתן לי כמו לעוד 70 אמנים אחרים. לכן האתגר היה ביצירת העתק עם פרשנות אישית. תוך התעמקות בדימוי הנתון מצאתי עניין בתחושת הסבך שמתקבלת.

למשימה הוגדרה מסגרת הדוקה עם גבולות ברורים כאשר החריגה היחידה הייתה ריבוע קטן בתוך המלבן ובו ניתן ליצור חלק אישי ללא הכוונה או הגבלה, הגודל של הריבוע האישי הדגיש לי עוד יותר את המגבלות. זו הייתה חוויה מאתגרת ומהנה הנובעת מחיבור הכתמים יחד לידי מארג אחד. כאשר בזמן העבודה המונוטונית, כביכול, ניסיתי למצוא וליצור אלמנט של תנועה.

בשל אופיו של הדימוי, הדרך בה יצרתי אותו, והריבוע שהטמנתי בו עולה תחושה חזקה של אובססיה ושל מלאות גדולה אל מול ריק.

דורית רינגרט / גבעת אלה

ההוראות של עידית עוררו אצלי התלבטויות עמוקות ביותר ברמות שונות, החל מהשפה הציורית הקווית, שהינה שונה מהשפה הכתמית שלי, וכן הפחיסות העצומה המנוגדת לחיפושיי אחר המקומות הריקים והלא נגועים בדף.

ידעתי די מהתחלה כי המחשבה שמתעוררת לנוכח ערימת הקש הינו המשפט: "לבור מוץ מבר", באותה העת לא ידעתי בדיוק את המילים, אך המחשבה המובהקת הייתה לברר בין עיקר לטפל. ידעתי שהמשפט הזה מלווה אותי בצירוף עבודתו המופלאה של ג'ספר ג'ונס **According to What**, לפי מה, לפי מה אני מדברת? על סמך מה אני מכריעה? מה מניע את האדם עימו אני משוחחת לאמר את דבריו? מה עומד מאחרי המילים, איזו מחשבה? איזה עיקר, האם נעשית אבחנה בין עיקר לטפל?

עם הידיעות האלה התחלתי את העבודה, היו לי כוונות ממש לצטט את האופן שבו ג'ספר ג'ונס שזר את המשפט היפהפה שלו לעבודה, אך ראיתי שהעבודה שלי דחתה את הרעיון והקשבתי לציור.

המאבק הציורי היה עמוק, להקשיב לערימה על רבדיה השונים, על מופעיה השונים, על השכבות שמבעבעות, כמו גם לאפשר לערימה להיעשות דבר חדש נוסף.

תודה על ימים ולילות של שבירת ראש, לכלוך של צבע, וקידוחים.....

דלית פרוטר / הסוללים

בשלב ההתחלתי די ריגש אותי לעסוק בנושא שמעולם לא עסקתי בו.

חקרתי מעט סוגי תהליכים של ציור בסגנון זה.. והמשכתי וחשבתי רבות על ההפתעה אשר אטמון בציור הקשורה לקש. עברו בי מחשבות על תכשיט, רגליים, ידיים (בהקשר של ההסתתרות בתקופת השואה) ואז הגעתי לסיפורה של 'בת הטוחן'.

דמות זו מייצגת נערה אשר מנוצלת על ידי דמויות גבריות על מנת לספק להם כבוד, בצע כסף והבטחה למסירת בנה הבכור שעומד להיוולד. היא משתפת פעולה, למרות הסכנה שבכך, ובסופו של דבר היא גוברת על כולם.... וכנראה חיה ב"עושר ואושר".

הבת שלי התחפשה השנה לנערה כפריה והתאימה מבחינה ויזואלית ליצוג בת הטוחן. שלא כמוה ביתי חונכה לעצמאות, לא להיות מנוצלת או נתמכת על ידי אף אחד. היה לי חשש שההפתעה לא תתמזג עם חבילת הקש אך לבסוף הדברים הסתדרו יפה.

דרור אוסלנדר / קרית אתא

האובייקט, חבילת הקש, הניצבת בלב השדה כתוצר הסופי בתהליך הפקת החיטה מן האדמה מעורר בי חשיבה על כך ש:
מאז ומתמיד היו עבודות עיבוד האדמה על ידי האדם – החריש, הזריעה והקציר.
האדם גילה את מקור החיים שהוא יכול להפיק מן האדמה כמזון.

נשאלת השאלה: האם במקביל נוצר היצר של הכרזה על טרטוריה וניכוס האדמה?
האם במקביל התעורר היצר השאיפה והרצון להגדלת שטחה של הטריטוריה ככל האפשר?
האם במקביל נוצר היצר של נישול ישות מאדמתו וסיפוח אדמתו על ידי כיבושה?

הטיב לשאול זאת מאיר אריאל <<

מה לך כל כך נמרץ שלוח להתגרד על הסכין?
די כבר תן גם לסכין לנוח - כן, רד מהסכין.

ושמיטה כהלכה אתה כבר יודע לעשות שאתה רץ לקחת עוד ועוד אדמות? בספק מרמה, בחשד גזל, בחסות חשיכה,
בחסינות מושל? הזו גאולה? הזה כבודה?
כגנב במחתרת יהודה?
ולמי תמכור את "שדך" בשנת שמיטה או אולי תתאסלם או תתנצר לשנה?
ולפני מי תיתמם שביעית אחר שביעית בעוד האדמה אשר תחתיך כשפחה נשבית?

בעיני מי זה מוצא חן? אדמה אתה לוקח -
גאולה לא נותן. או אולי אצבעותיך הדוקות מאוד מאוד מאוד מאוד - מאומנות להרפות? מיומנות לשחרר? מתורגלות לשמוט?

הוא מאמא מאמא אדמה
הו מאמא אדמה.
הוא מאמא מאמא אדמה,
- אדמה אדמתי!
- עד מותי!
עד מה אדמ-תי.

הדר גד / גן השומרון

הדר סייפן / מצפה הילה

ריבוע כחול וחולצת עבודה כחולה בין ערימות קש צהובות, בוהקות בשמש.

ביקרתי את אבא בעבודת השדה בכל הזדמנות. בגדי העבודה הכחולים קיררו את הנוף בחמסין ובשרקיה ובתוכם הכל נטף. האדמה כבר מתפוררת אחרי משבי היובש, סופחת אליה מעיינות כחולים של זיעה טריה משרוולים ארוכים, מפרקים, מצח וגבות.

על הכל מביטות העיניים, שטופות אבק ומכווצות בסנוורים, תרות אחר נווה של צל בתוך שדה קצור.

חגית שילוח חיים / מי עמי

ממנטו ויטאה (Memento Vitae)

בתקופה בה קיבלתי עלי את ההשתתפות בפרויקט המשותף, ביקשתי להזכיר לעצמי ולזכור דווקא את החיים. (את המוות לא הייתי צריכה לזכור...)

ראיתי את ערימת הקש הקצוץ וזכרתי לה את השדה הירוק והחי שהייתה לפני כן, צמא לגשם, מתרומם מעלה, חי ומתנוודד ברוח אביב.

חווה לז-יון / קרית שבעון

ראשית קבעתי חלון בכד אל עולמות משלי.

רציתי להפגיש בין העולמות בחבל ההידוק.

על שארית הבד הנחתי במברשת רחבה סיינה שרופה מדוללת ויצרתי תלמים במצע הרטוב.

- דמעות הזורעים

לאחר שהמצע יבש משכתי עליו במהירות קווים ארוכים וקצרים בגוונים של צהובים, וכתומים וחומים.

- רננת הקוצרים

מתוך החלון שקבעתי בחבילת הקש התזזיתית, ניבט באפור רחוב נטוש.

ועלו בי הרהורים :

- על שמחה ועצב, על כפר ועיר, על הסיפור הישראלי.

חן מזרחי / מושב ניר יפה

” קוצים ”

עבורי פרויקט 'מתבן 1' הוא קודם כל שיתוף פעולה ביני לבין עידית לבבי גבאי שהייתה המרצה שלי בשנה הראשונה במכון לאמנות באורנים ולימדה אותי ציור. עידית בדרך המיוחדת שלה נתנה לנו "הוראות" אותן היא בקשה שנבצע על בד הציור וזה הזכיר לי את התרגילים שנתנה לנו בשיעורים.

אני מכירה את עבודותיה של עידית ואת הנושאים שבהם היא נוגעת לאורך השנים, הנושא- 'מתבן 1' - ושיתוף הפעולה בין כל כך הרבה אמנים הוא המשך ישיר לנושאים שבהם היא עוסקת, אך למרות זאת נראה לי שזו הפעם הראשונה שיש שיתוף פעולה של אמנים שהנושא לא נוגע להם באופן ישיר ובכל זאת הייתה הענות כל כך גדולה על מנת ליצור עבודה גדולה אחת, אחרת, משותפת.

כילדה, הנוף של העמק, השדות והמתבנים הפזורים בו, היו עבורי מקומות ומרחבים אליהם הלכנו לשחק, לרוץ, ולשכוח מי אנחנו ומה מצופה מאתנו כילדים. ממבט ראשון המתבן נראה כחומר נעים ורך שאפשר לגעת בו ולקפוץ עליו, אבל זו לא הייתה התחושה שלי שבאתי במגע איתו. המתבן היה קוצני, חד, פוצע, קיפוּדי ולא נעים, ולכן בריבוע הקטן בו התבקשנו לצייר דימוי אישי, ציירתי שרשרת לצוואר, שחורה וקוצנית. מצד אחד זו שרשרת יפה שתפקידה ליפות ומצד שני צבעה שחור, והיא לא נעימה למגע, דוקרת וחונקת.

כך המתבן עבורי – מקום מתעתע.

טל עוז / נהריה

תהליך עיבוד - processing

הקריאה לקחת חלק בתערוכה "מתבן-1" תפסה אותי במהלך תקופה משמעותיות בחיי בה ניסיתי להרות. כאישה שחיה בזוגיות עם אישה, מדובר בתהליך ארוך, מלא לבטים ושינויים. ההתבוננות בחבילת הקש הובילה אותי להתבוננות בעצמי ולראית קשר בנינו. הקש, גבעול של דגן שתכליתו משתנה בהתאם לנסיבות. אני, האישה, הופכת לאמא, משתנה, מתפתחת, משנה תכלית. הטמנתי דיוקן עצמי מוכפל בתוך חבילת הקש. אני נמצאת שם, ברורה, ולאחר הולכת ומתרחקת, הולכת ונעלמת. קצת כמו התהליך הזה אליו נכנסתי, לא יכולה לדעת מתי או מה יהיה בסופו. כל שנותר לי זה להתבונן, לעבד, ולגלות מה יוליד יום.

טל שרמן / הסוללים

טלי וייס / רמת ישי

2018 - " התכנסות "

העבודה עם דימוי חבילת הקש, כחלק מפרוייקט "מתבן-1", הייתה מרתקת עבורי ודרשה ממני להיות מצד אחד נאמנה למקור ומצד שני לנסות להביא לידי ביטוי את ידי שלי ואת מחשבותיי. בשלב הציור המוטמן, בחרתי להציג מימד ניגודי לססגוניות הקש, ולצייר בצבעי אקריליק צללית שחורה של נערה/אישה רכונה ומכונסת בישיבה על הרצפה, כמו בוכה או מסתרת. המסר-המתבן הוא מקום לברוח אליו. מקום שניתן להימלט אליו מן העולם התובעני שבחוץ. המתבן, בעיניי, מספק סוג של נחמה, וחבילת הקש הרכה היא כמו אם רחומה, חיבור לטבע ולאדמה.

2021 -

לדעתי זהו פרוייקט כמעט "על זמני" הוא ממשיך להיות רלוונטי ואולי אפילו מדגיש את חשיבות שיתופי הפעולה האמנותיים בזמננו ...

יהודית קישוני / מושב שדה יעקב

“בוא יבוא ברינה נושא אלומותיו” תהילים קכו

המתבן עבורי אינו מטפורה ציורית, אלא חלק מחיי היום יום. חבילת החציר היא מקור תזונה לבעלי החיים במשק ומקור פרנסה.

כבת הדור השלישי למייסדי מושב שדה יעקב, ממשיכה משפחתי בדרכי אבות ומעבדת בשמחה את אדמת העמק מחריש לזריעה, מזריעה לקציר, גיבוב, כיבוש החבילות ואחסנתן במתבן... לפני הגשם.

בחרתי להנציח את סבי שהיה טרקטוריסט והמכונאי הראשון במושב, צדודיתו על טרקטור "Cletrac" בעת החריש ממוקמת על חבילת החציר שלי.

יובל פייגלין / חיפה

יעל ניר פלנגן / ק. שער העמקים

העבודה על חבילת החציר הייתה לי מעניינת ומאתגרת.

זו הפעם הראשונה שאני מתמקדת בציור חבילת חציר. ציירתי בצבעי שמן בשכבות רבות ובתוכן מסתתרים גם קווים בגירי שמן פסטל. ניסיתי לצייר בצורה שיטתית אבל לרוב זה לא הצליח, חזרתי לצייר בהרבה קווים בכיוונים שונים לפי הצילום שהיה לי. הכנסתי צבעים כי הרגשתי כי כך נכון.

בריבוע שניתן לנו להבעה עצמית בחרתי לצייר את הדיוקן של עידית על פי צילום שצלמתי וגם העברתי את היד מלמטה אל כתפה. היד היתה לי חשובה. את דמותה של עידית ציירתי מתוך אהבה ועניין לדמותה - כדמות כריזמטית וגם מעניינת מבחינה ציורית. בשנה האחרונה כל פעם שפגשתי את עידית היא הרשימה אותי גם ויזואלית וגם באישיותה - היא הזכירה לי מנדרין סיני חכם.

הנושא - מעלה אצלי זכרונות מהילדות: של שריפות, האכלת בהמות, נחשים, ומחילות בתוך החציר ששמשו למסתור ולמשחק של ילדים.

יעל קישון / קרית טבעון

יפה קורנט / עפולה

לירון אוחיון / חיפה

מאיה פרת / נהריה

מאשה דוב / עפולה

כשנרשמתי לפרויקט לא ידעתי למה לצפות וחשבתי שהמפגש בבית האומנים יהיה כמו סדנה חד-פעמית שאת תוצאותיה עידית תציג או תכלול איכשהו בתערוכה שלה. הופתעתי לגלות שלא כך הדבר, ויותר הופתעתי מנושא הפרויקט והמשימה המוטלת עלינו. לי, באופן אישי, לא מפריע לפעול על פי הנחיות צמודות של האמנית המובילה, מאחר וזו עבודה שלה וזהו הרעיון הקונספטואלי שהיא רוצה לממש. ההנחיות המדויקות עזרו לי להיצמד ולנסות ליצור את חבילת הקש המבוקשת. אני לא יודעת עד כמה ה"ריבוע האישי" היה נחוץ בתוך העבודות. לכל אמן יש "יד" שונה ומשיכת מכחול שונה, וזה כבר מבדיל בין ציור לציור. לכן השתדלתי לעשות אותו כמה שפחות בולט, שלא יפריע בתוך המתבן הסופי.

לאורך העבודה חששתי שהטכניקה שלי לא ריאליסטית מספיק, אבל בסוף שחררתי את החרדה כי הבנתי שהציור שלי יהיה אחד מיני רבים, ומה שחשוב זה המראה הכללי של המתבן. לשמור על אווירה צבעונית אותנטית ולנסות לשחזר את המרקם המחוּספס.

לאחר שסיימתי את הציור, שלחתי לעידית לאישור. הוקל לי לשמוע שהעבודה שלי מוצאת חן בעיניה ועובדת בתוך הקונטקסט של שאר העבודות. אולם, גם אם היה צורך בתיקונים או ללכת בכיוון אחר לגמרי, לא הייתי נעלבת כי כמו שאמרתי, השארתי את האגו בדלת מאחור וזו לא היצירה שלי ואני רק מבצעת הנחיות של האמנית המובילה.

אני שמחה שניתנה לי זכות להשתתף בפרויקט כה מעניין ואני מסוקרנת לראות את התוצאה הסופית. תודה.

מזר חזן / כרכור

מזור רימר / חיפה

מיכל בלייר / אבטליון

הזיכרון הכי חזק שלי מהמתבן הוא מכיתה ז', עשינו 'מבחני אומץ' וקפצנו מגובה אל ברזנט מתוח שהחזיקו כל הילדים. אני הייתי תמיד קופצת בראש, אהבתי את ההתרגשות ואת הקפיצה, את התחושה שאני עפה, ואת רגע הנחיתה אל הטרמפולינה האנושית, שהחזיקו אותה ילדים שלא אהבו אותי. ברגע הזה כולם הסתכלו רק בי והיו מכוונים רק אליי. תחושת הקפיצה הייתה מעיין אמירה: תראו אותי-ניצחתי אתכם.

כל שלב קפצנו מגובה יותר-בהתחלה קפצנו משני מטרים, אח"כ משלושה, וכשהגענו לחמישה מטרים לא היה זמן לכולם לקפוץ. אני כמובן התנדבתי להיות ראשונה ולעמוד באתגר.

לצידי היו עוד שני בנים שרצו להיות ראשונים אבל אני קיבלתי את הכבוד ועליתי בגאווה למעלה. אני זוכרת את רגע הקפיצה, השחרור המטורף באוויר, וגם את רגע הנחיתה אל הברזנט המקבל והבטוח, ואז אני זוכרת מפגש כואב עם האדמה וכאב נוראי בגב.

רק בכיתה י' הבנתי שמה שקרה הוא שאחד מהילדים כעס עליי שהייתי לפניו, הוא עזב במחאה את הברזנט ואני במקרה נפלתי קרוב אל המקום שעמד, וכמובן שהוא גם היה החזק מכולם אז המשמעות שלו במעגל הייתה קריטית. בלבי ידעתי את הסיבה אבל לא ידעתי באותו רגע מי הוא שעזב ורק כאשר אותו נער התוודה בפניי הבנתי שזה היה הוא ולא מישהו אחר שחשדתי בו.

אני זוכרת את הרגע שלקחו אותי לבדיקה במר"מ, לראשונה בחיי הייתי ללא חולצה מול רופא גבר, כשרק בת כיתתי מלווה אותי. זה היה רגע מורכב עבורי, חשוף וחסר יציבות, אני זוכרת את בית החולים בו שכבתי שבוע עקב שבר בגב התחתון בלי יכולת ללכת לשרותים או למקלחת, ואת השמחה בילדי הכיתה שבאו לבקר- אני בתמימותי חשבתי שהבינו שהם צריכים להתייחס אלי יותר יפה, אבל בדיעבד אני מבינה שפשוט הרגישו אשמה.

לאורך העבודה על הציור הייתי בטוחה שאצייר את עצמי ברגע הזה אצל הרופא, הרגע שהתחיל לעצב אותי- בו הנערה רק מתחילה לצמוח, להיות אישה, ולא הצלחתי לשים אותה בציור. כל הזמן עלתה בי הארנבת השחורה, שמביטה ומסתתרת מהמחילה שלה.

היום אני מבינה שבעצם מה שהם אמרו לי- תהיי שקטה, תהיי כמונו, אל תגידי את דעתך או תקפצי ראשונה- נקבל אותך רק כשתביני את מקומך- ארנבת שחורה, מפוחדת ולא מאיימת. ואני לא הסכמתי למלא את התפקיד, אבל בלבי לקח לי שנים להשתחרר ממנה.

מיכל ויטלס / מזשב בית שערים

בילדותי בבית לחם הגלילית הייתה לי חתולה בשם תולי. יום אחד היא נעלמה ובמהלך החיפושים אחריה שמעתי יללות דקיקות עולות מחבילות החציר שבחצר. טפסתי בעקבותיהן על הערימה, הכנסתי את היד לעומק הרווח שבין החבילות ושליתי חתלתול קטנטן, ועוד אחד, ועוד אחד.

סתם סיפור טריוויאלי, אבל אני יכולה לשחזר עד היום את הרגשת הפליאה, החמימות והמתיקות האינסופית שחשתי אז, ילדה עם חתלתול על ערימת חבילות החציר בבית לחם הגלילית.

מהתבוננות בציור-נדמה לי שניסיתי להעביר את המורכבות, העומק והחום של החבילה. הציור הקטן, האישי, פשוט זרם מהשרוול בלי לבטים...

מיכל שכנאי ואוריין יעקבי / קריית טבעון

קודם כל נהנינו לצייר יחד, אם ובתה, ציור בהמשכים, האחת מתחילה והשנייה ממשיכה.. עוצרות להתבונן ..וממשיכות.

חיפשנו את הטכניקה המתאימה - לא להכנס לפרטים, לכל קש וקש, אבל כן להביא לידי ביטוי את התנועה והצבעוניות.

ההתחלה הייתה כתמית ועם התקדמות הציור נעשתה יותר קווית.

אוריין: אני בעיקר חשבתי כמה זה קשה לצייר חבילת קש, במיוחד איך שהיא מצולמת - כמעט ללא נפח והצללות.

מיכל: לי חבילת הקש העלתה זיכרונות מהקיבוץ (יפעת), מהילדות שלי: סיפרו לנו על הדור המייסדים, סבא וסבתא, שהמתבן היה עבורם המקום הרומנטי למפגשי אהבהים הרחק מהעין הציבורית (נשמע נורא מגרד)...

כמו כן נזכרתי גם בערבי השירה שהיו עושים ביפעת ביום הזיכרון בגורן מאולתרת מחבילות קש וגם בחגיגות חג השבועות שהסיעו את כולנו על עגלות עמוסות בחבילות קש ברחבי המשק והשדות.

הדימוי שבחרתי להטמין בציור מחבר את שני הזיכרונות הללו - כשזוגיות נפגשת עם טקסיות ישראלית. היום את חבילות הקש בטקס החליפו כסאות כתר פלאסט לבנים.

מרגרטה ברגמן / חיפה

מריה סאלח מחאמיד / עין-מאהל

הציור הזה נעשה בתקופה לא פשוטה עבורי, הציור הציג הרבה אתגרים הן מבחינה פיזית (במיוחד שציירתי אותי אחרי ניתוח-תרומת מח עצם) והן מבחינה ציורית. בתקופה שהגוף מתרפא והנפש מחפשת שקט.

ההתעסקות עם ציור גרמה לי להבין שאני אכן יכולה להתגבר על הכאב הפיזי ולא לוותר.

המדיום של הציור אינו מאפיין אותי עם זאת בחרתי להשתתף ולנסות להתעסק עם שפה אחרת.

באותה תקופה הנושא המרכזי שהתעסקתי בו היה כיסוי עיניים. במתבן אני נמצאת כמכוסת עיניים, בתוך כל הכאוס, ומעלה שאלות בנוגע לראייה ועיוורון.

נועה גור אריה תנעזר / קבוצת כנרת

יריעה על קש

אני בת למשפחת חלוצים-חקלאים שעסקו בעבר בעבודת אדמה וגידול צאן. כיום אני עוסקת בציור המרחב של משק אבי על חממותיו וסככותיו העומדות ללא שימוש.

הקושי הגדול בו נתקלתי במהלך העבודה הוא ציור החבילה עצמה מקרוב ללא קשר למקום. אחת התחושות שעלו בי במהלך העבודה היא סיזיפיות. החבילה הולכת להיות אחת מיני רבות והעבודה עליה רבה. הסיזיפיות מבחינתי היא חוט מקשר בין עבודת החקלאים לבין עבודת האמנים.

המחשבות שעלו בראשי בזמן היצירה היו על סבל הגוף, החום והזיעה ביחד עם הקש המעקצץ. בחרתי להוסיף לחבילה דימוי של יריעת חממה כפי שצילמתי אותה. במהלך העבודה על הציור הרגשתי שהיריעה הופכת ספק לגוף ספק חולצה של חלוצה או חלוץ, ספוגה זיעה ודם עדות לעבודה קשה.

נועה לזין חריף / מושב נהלל

כבושה

רוצה עכשו
אז מה,
אפשר לבקש
להזדון בסבלנות
לקפץ
לחבק
לשטף
להתכסות
להתפרבל
זה תופס אותי בקצה
אתאפק
אשחק באלו
כלום
ככה מכינים חמוצים
מכניסים לצנצנת
צפוף ורטב
ממליחים
ואוטמים

נורית גור לביא [קרני] / כפר יונה

מתוך שיחה בין נורית גור לביא [קרני] ואמה דתיה כפרי-קרני בת ה-93

ערב פסח 5.4.2018 אחה"צ

" אני זוכרת כילדה איך אבא מיכאל, במלוא תנופתו, החליט לבנות מתבן. בסמוך לרפת. זה היה בשנים הראשונות של הכפר שהגורן הייתה מאד משמעותית והייתה עשויה ערימות ערימות של אלומות שנאספו וסודרו תוך תחרות של מי הערימה היפה המרובעת ביותר. זה שהערימה שלו הייתה מרובעת יותר נחשב למוצלח יותר. בעונת הדייש תמיד כמה חברים התארגנו יחד. אל פי מכונת הדייש היו זורקים אלומה אלומה. הקיץ הלך והתקצר ושאלת אחסון היבול הייתה משמעותית, ואז ניבנו המתבנים.

לקראת הסתיו היו בונים חלל גדול עם תקרה גבוהה מכוסה פח מגולוון ודאגו שכל חבילות הקש, ששימשו גם למאכל ולריפוד לבהמות, ייכנסו מתחת לגג לפני הגשם הראשון. המתבן שימש לכל דבר שהיה צריך להגן עליו מפני הגשם. גם העגלים הקטנים מיד לאחר ההמלטה הוכנסו למתבן ושם היו מוזנים מחלב הפרה הממליטה (כשמלמדים אותם לאט לשותות מהדלי את החלב). כל דבר ישן היו מכניסים למתבן וזה היה עושה את המתבן למשהו מעורר סקרנות.

מה אחסנו שם?

אבא שלי בנה מיכלים לתערובת שגם הם היו בתוך המתבן. אפילו הבקבוק הענק שבו עשינו יין ענבים ומילדות קראנו לו 'בוטל' buuttle, ולא ידעתי את משמעות המילה, היה שם גם.

זה היה המחסן שבחצר, הכל שמו שם. הוא נהפך למין כלבו שבו היו מחפשים כל מה שצריך. בחורף, כשבא הגשם הראשון היינו גם אנחנו נכנסים לתוכו. לגג הפח הייתה בגשם מוזיקה משלו.

את התערובת לפרות היו מביאים מתחנת הקמח שאליעזר לרמן ניהל, היו מעמיסים את השקים על העגלה. הייתי נוהגת לעלות על העגלה, להרים את השק ולדחוף את השק לכתפיו של אבא, שהכניס אותו לתוך המתבן, ...הייתי כל כך משתדלת ואהבתי שיהיה הכל אסתטי, הייתי מגרפת, מנקה, וחיכיתי שאבא יגיד לי מילה טובה. אבל לא אמר לי אף מילה. זה היה החינוך הרוסי. הם עבדו קשה במושבה והכל היה להם טבעי ....

סבא שלי מיכאל קוקסו / כפרי
שעל שמו הגלריה - יד מיכאל -
בכפר יהושע
והסבתא שלי שרה קפלן / כפרי
ביום נישואיהם.

ב-1948 שינו את שם
משפחתם ל- כפרי בעקבות
קריאתו של בן גוריון לעברת את
השמות.

* סבתי החלוצה - שרה כפרי
הייתה חברת כנסת בשנים
1951-56 וכן הייתה צירה
בקונגרס הציוני ה-21
1937 וה-22

2021

ציור חבילת החציר ב-2018, פתח לי דרך למסע מאד משמעותי לי. במהלך העבודה על חבילת החציר, עידית שלחה אותי שוב ושוב לראיין את אמי דתיה על זכרונותיה מהמתבן בחצר ילדותה בכפר יהושע. ומתוך השיחות איתה ומתוך המשימה הציורית וחיפוש 'החלון האישי' 10x10 ס"מ...התחיל מסע...

ציירתי את סבא מיכאל וסבתא שרה ביום חתונתם, חזרתי לקרוא בספרים שנכתבו אחרי מותם ומתוך הקריאה הרגשתי צורך גדול לנסוע לאוקראינה לראות את המושבה החקלאית היהודית, נהר טוב (יפה נהר), לראות את השמיים והשדות אשר משם בא סבא שלי ב-1920 ומשם העלה את הוריו ואחיו ב-1924. פניתי לבן דוד שנקרא על שם סבי - מיכאל, ספרתי לו על הרצון שלי לנסוע, הוא פטר אותי בתשובה: "כל מי שהתעניין כבר נסע" ושלא יהיו מעוניינים... אך באורח פלא, תוך שבוע היו 40 אנשים שרצו לנסוע, נכדים ובנים לאנשי המושבות שעלו בעלייה השלישית לארץ ישראל, בשנות העשרים של המאה-20.

באוקטובר 2018 יצאנו ונסענו ל-4 ימים למושבות היהודיות בחבל חרסון, נהר טוב, שדה מנוחה הקטנה, ושדה מנוחה הגדולה. נפגשנו עם השמיים, המרחבים, הרחובות שנשארו, חצר הבית שמצאנו, עץ האגוז, הבאר והתנור. ראינו את האוונים בחצרות ואת תעלות הטנקים מחוץ לכפרים שהיו לבורות הריגה בסתיו 1942...

ב-2020 עשיתי עבודה על ניירות שכתבה סבתי, שרה כפרי, ב-1926 וב-1935. אמי צנזרה חלקים מתוכם ולי יצירות אלו היו עוד חלק שהתפתח במסע שהתחיל בחבילת החציר ובריבוע 10X10 שציירתי ו'הוטמן' ב-2018 במתבן הגדול.

נורית רימון / קריית סבעון

נחל שלום סולמי / ראשון לציון

נינה צורן / קיבוץ סאסא

2018 | " מקום פרטי "

מיד עם קבלת המשימה עלו בדעתי חבילות הקש והמתבנים שנפגשתי בהם במהלך חיי. בתור ילדה שנולדה וגדלה בקיבוץ מתבנים וחבילות חציר וקש היו נוכחים הלכה למעשה. כילדים היינו הולכים לשחק במתבן, בונים מחבואים בין החבילות, מזיזים, מסדרים מחדש ויוצרים חדרים, מערות, מקומות מסתור. תמיד הזהירו אותנו מהנחשים והיה איזה פחד מלווה את ההרפתקה.

בתור בוגרת עבדתי ברפת, שם הרמתי חבילות חציר וקש למכביר. היינו חבורת בנות פמיניסטיות שהתגאו מאוד ביכולתן להרים ולהניף חבילות "כמו בנים" אע"פ שהוטרניר שב והזהיר אותנו שזה יתנקם בנו בתור נשים בעתיד. משחקי הילדות בין חבילות הקש והחציר והעבודה ברפת זכורים לי כתקופות מאוד שמחות וחיוביות.

מבחינת מלאכת הציור, כשבאתי לצייר את חבילת הקש נתקלתי בקושי להביא לידי ביטוי את החומריות של הקש. קושי נוסף שנתקלתי בו היה שילוב ו"הטמנת" פיסה קטנה של "עצמי" בתוך חבילת הקש המצוירת, ולא במקרה אני משתמשת במילה "עצמי". בתור מי שגדלה בקיבוץ היה לי קונפליקט פנימי מתמיד עם "הקבוצה". הייתי ילדה צייתנית והתנהלתי ממקום שבו עשיתי את הנדרש ועוד יותר, אבל המקום הפנימי והאישי שלי, שהיה לי מאוד חשוב, נדחק והודחק לשוליים ולא זכה לקבל את מה שהיה נחוץ לו. כשחשבתי מה "אטמין" בחבילת הקש עלו בי הרבה רעיונות כאלה ואחרים שבסופו של דבר נדחו מפני צורך פיזי ממש שעלה בי למקם שם, במרכז הציור, את מה שאני חשה כמקום מרכזי מאוד, "מקום שהוא רק שלי, מקום שאף אחד לא יכול להתערב בו".

לא היה קל לשלב את שני החלקים האלה בציור ולנסות לאחד אותם לכלל יצירה אחת.

2021

אחרי שלוש שנים, וביתר שאת לאחר שנה מאוד לא רגילה, "שנת הקורונה" כמו שקוראים לה, אני שמחה להתוודע מחדש לציורי ולמה שכתבתי עליו.

עיינתי בטקסטים של "אמני המתבן", גם אלו שנכתבו לפני שלוש שנים וגם עכשיו; דובר הרבה על שיתופי פעולה והחיוניות שלהם, שצפו ועלו בשנה האחרונה, ואני בשלי – הפינה הפרטית הקטנה שבלבי, החיונית לי כל כך, הרחק מציוויי הסביבה ולחציה.

ואני חושבת לעצמי: אולי הפרויקט "מתבן 1" מגלם מעצם קיומו ומדבר על יחסי הגומלין בין הכלל והפרט ובודק אותם מזוויות שונות? בודק את הקשר ביניהם ואת המשמעות או החשיבות לקיום יצירה שכזאת שנוצרה במוחה של אמנית אחת ויצאה לפועל באמצעות מאמצייהם של רבים? אני שואלת את עצמי – האם ציורי זה היה קיים ללא פנייתה של עידית לתרום לעבודה המשותפת ולהיות חלק ממנה? כנראה שלא; וגם הפרויקט "מתבן 1" ייתכן ולא היה קיים ללא ההענות של רבים לבקשתה של עידית לצייר ציור אישי בתוך מגבלות עם תכתיב כללי. וזה מחזיר אותי שוב לנקודת המוצא הקטנה שלי, לחשיבותה של הפינה הפרטית בתוך "הכלל", המקום וזכות הקיום שלה, הפלוסים והמינוסים של "הפרטי" ו"הכללי" והדרך שהם ניזונים אחד מהשני, תורמים ונתרמים וחיוניים כל כך זה לקיומו של זה.

שמחתי להזדמנות שניתנה לי להשתתף בפרויקט ולהיות חלק ממנו.

נעה רז מלמד / גן נר

נעמה אורי / מושב ניר בנים

12.5.18

התעוררתי עם הרבה שאלות הקשורות בעיקר לתחושות שהתעוררו בי לנוכח הקיר שלנו. אני חושבת שיש משהו מטריד ומאיים לקרוס בחזית המצויירת, משום שכל חבילה יושבת על גב אחותה ללא מבנה בעל קשירה. כולל מבט צידי של החבילה הסוגרת שורה... אני זוכרת את מבנה המתבן כסידור יציב ודחוס הנובע ממלבניות התיבתית של החבילות.

הייתה במתבן שונות מרתקת כשהתבוננתי באניצי הקש, אחד לאחד, מקרוב, ואחידות דחוסה וכבושה הנובעת מהמידות המתועשות של חבילות הקש.

באנלוגיה, העבודה שלנו היא פוליטית, מעלה שאלות נוקבות על מחוייבות וקשר לאדמה. על חזית, תרתי משמע. אני חושבת, שהיותינו חלק מניסוי אמנותי, מקביל להיות האדם באשר הוא, חלק מניסיונות חברתיים ארוכי טווח, מסטרוקטורות פוליטיות חברתיות ומשפחתיות.

מוח שלי ימשיך לעבד את מחשבותיי וכבר יש לי חשק לשלב איתך ידיים ולרקוד את הריקוד הבא, אולי במעגל, כמו הגורן, המתבן הקדום. הפלגתי רחוק, הרשתי לעצמי לדבר ושוב לצאת מאזור הנוחות, כיף להתעורר מחשבתית ועכשיו בוקר שבת.

2020

עברו שנתיים מאז ההצבה הראשונה והמתבן עדיין בוער ואיננו אוכל.
אין כאן אנלוגיה לנס המקראי אלא הצהרה על עמידה נחושה, למרות הקושי, מול יסודות נפיצים.

בשנתיים האלו הלך הפרויקט וקיבל משמעות פוליטית חזקה יותר ורלוונטיות שמדהימה אותי.
אכן, "ארץ אוכלת יושביה".... ואנחנו כוססים ציפורניים, מלקקים מכחול וממשיכים לעבוד מול הרוח.

דימוי הציפור שציירת, המושחל בחבילת הקש, מלווה אותי שנים רבות.
כשם שאניצי הקש הדחוסים מאפשרים לציפור השחרור לשקוע והיא עדיין שם, כך השאיפה אל החופש כחלק בלתי נפרד ואל מול הסדר והארגון.

נצה יפה / גבעת אלה

סופי אביגדור / יקנעם

בעבודותיי אני מפרקת ומרכיבה דימויים מהמרחב הביתי. בדיעבד נזכרתי שכאשר ראיתי את חבילת הקש רציתי ליצור אותה אסופה וארוזה היטב כמו במקור אבל במקום זאת, התחלתי לפרק אותה בכל מרחב הבד במקביל. כך יצא שפרקתי את חבילת הקש ונתתי לכל גבעול תוקף עצמאי. בסוף פעולת הציור, כאשר החבילה נארזה מחדש, היא נראתה יותר כמו ערמת שחת קשורה מאשר כחבילת קש מהוקצעת.

כמחווה לנקודת הזמן שבה הכרנו בלימודי באורנים, בחרתי להכניס דימוי שמתכתב עם דימוי שהרביתי לצייר לפני קרוב לשני עשורים. הדימוי מכיל שכבות של עיניים, דימוי שמגלם דו משמעות.

1. העין שלי כמציצה על הסביבה ובוחנת אותה.

2. עין של צופה כלשהו, בוחנת אותי ואת המתבוננים בחבילת הקש.

סיגל בן דוד / מושב הבונים

סימה לזין / עפולה

- 2018

במפגש עם קבוצת אמני עפולה ועמק יזרעאל קיבלנו מעידית הנחיות ראשוניות וחומרים לעבודה. זה סיקרן והלהיב אותי ורבים אחרים מהקבוצה. חזרתי הביתה עם צילום של חבילת קש ובד ציור. הנחתי את הבד על הכן הציור, הוצאתי מהמגירה צבעי שמן, שזמן רב חיכו לרגע זה. המכחולים בעוביים שונים הסתדרו כמו חיילים לפני המסדר, הטרפנטין ושמן פשתן הציפו את הסטודיו בריח האהוב עלי כל-כך, ואפילו המטלית לניקוי מכחולים חיכתה שילכלכו אותה. הכל היה מוכן. ישבתי ובהיתי בצילום של הקש הזהוב. התבוננתי בו היטב וניסיתי להבין ולהרגיש את החומר. הדלקתי מוזיקה שקטה, עצמתי את עיני וניסיתי להיזכר במפגשים שלי עם ערימות הקש בילדותי הרחוקה. נזכרתי בכפר במולדובה, בו ביקרתי מדי שנה בחופשות הקיץ. נזכרתי בריח של הקציר, בערימות הקש הענקיות. היינו נופלים אל תוכן, מתחפרים ומסתתרים בפנים... משחק המחבואים בשדה שאחרי הקציר. ניסיתי להיזכר במגע של הקש. גבעול בודד במגע מלטף הוא כל-כך חלק ונעים ומזכיר תכשיט מזהב. לעומת זאת, ערימת קש היתה עוקצנית ומשאירה שריטות על עורי הלבן, העירוני, והמפונק.

בתום החלומות התחלתי בציור מדיטטיבי. סנטימטר אחר סנטימטר של הציור יצרו מרקם של ערימת הקש. רק השארתי מקום פנוי, (לפי ההנחייה), גומה קטנה למחבוא של הזיכרון היקר לליבי - פסלוני פורצלן - ילדת האיילים ודיוקן עצמי דימיוני כילדה קטנה. נשאלתי: "מה מבקשת הילדה מהאיילה הזאת?" ענית: "היא מבקשת לרכב על גבה אל ארץ האיילים". כנראה שרציתי לברוח לחופשי מהעולם הנוקשה, המאיים והמשעמם של המבוגרים...

פסלוני הפורצלן הם זיכרון מהבית. אימא שלי הייתה אספנית פורצלן כפייתית. לימים התביישתי בזה ואפילו שנאתי את כל אוסף הפורצלן שלה.

כשאמי נפטרה, סמוך לנסיעה שלנו לארץ ישראל, חילקתי את כל הפורצלנים לכל אחד שחפץ בהם.

2021 -

החזרת אותי לכמה שנים אחורה. זה היה אחד הפרויקטים החברתיים המעניינים והחשובים שהיה לי כבוד לקחת חלק בהם. הצלחת לחבר בין האמנים מכל קצוות הארץ. אני רוצה לומר לך שה'מתבן' הנפלא הזה היווה התחלה של גיבוש קבוצת היוצרות - "חמש בעמק". נפגשנו במתבן שלך.

קראתי מחדש את הטקסט שלי והבנתי שאני שוב ושוב חוזרת לזיכרונות מהבית שלי. זיכרונות ממדינה, מחינוך, מאידיאולוגיה מלאכותית. מדינה אוטופית שהחזיקה פחות מ-70 שנה... זה עדיין לא נותן לי מנוחה שההיסטוריה שיבשה לי את הזהות, השפה, המנהגים... ובמבט על שלוש השנים שעברו רציתי לומר לך המון תודה על הזדמנות להיות חלק מפרויקט חשוב זה. כל מה שתחליטי לעשות עם המתבן- אני איתך.

ענבל טימזור / עין הזוד

התחלתי לעבוד על הציור ובהחלט נמשכתי לגוש החציר ...
התבוננתי במפגשים והצמתים שבו (בין קש לקש) והעומס שהזכירו לי קווים בכף יד.
סיפור חיים בכף יד
סיפור בערמה.

תהיתי למה בחרת במתבן ובערמות החציר כדימוי ?

אהבתי שאת מתייחסת לתהליך כערוץ תקשורת.

דבר אחרון, אני מעדיפה לוותר על הריבוע האוטונומי כהתרחשות שונה על גבי הציור.
מבחינתי כל הציור אוטונומי וגם עונה לבקשתך.

18.3.18

ענבל רז / קיבוץ רמת השופט

ענת אלון / כפר יהושע

19.4.21

ניצבתי מול ערמת הקש שבתמונה. התרשמתי ממגוון הצבעים והטקסטורה. לא הרגשתי את החיות שבערמת הקש ליד הסטודיו.

אני חיה ונושמת נוף בכפר יהושע. משק חקלאי שבסיסו בחלוציות ובהקמת הארץ. יום יום אני פוגשת את המתבן העמוס חבילות. את הקש שמתפזר כשנותנים לבעלי החיים אוכל. את הקש בקצוות הגינה.

הפער בין הצילום למציאות הטריד אותי בתחילה כי היה חשוב לי להיצמד להוראות של עידית התלבטתי עם להתייחס לצילום או למציאות. תוך כדי הנחת הצבעים על הפלטה הבנתי שמה שהכי חשוב לי הוא הרגש שלי והחווייה שלי מחבילת הקש. שחררתי את עצמי מההנחיות וריכזתי את עצמי לתוך החוויה. "הסערה" שמתרחשת בתוך החבילה. החבל שמנסה להחזיק את פרעות החומר. סגור מול פתוח. אהבתי את המתח בניהם.

בריבוע האישי היה לי ברור שאציר כוורות. באותה תקופה שהתחלתי לצייר כוורות הייתי במשבר עם השאלה "החקלאות לאן?" תוך כדי חקר ותהליך יצירה למדתי על חשיבותן בעולם. על הצורך שלנו לשמור עליהן. אם הן יכחדו גם אנחנו נכחד. מדבש גם יוצרים תרופות ואני חיפשתי מרפא. "ארץ זבת חלב ודבש" האומנם נשמור עליה ונמשיך לעבוד את האדמה?

אהבתי את הרעיון להיות שותפה לעבודה קבוצתית. זה מיוחד ומרתק להיות קול בין רבים.

פולינה בלוקון / מגדל העמק

ראל ברזילי / ראשון לציון

רגב אלהרר / נהריה

רונית ציוני / יקנעם

רוח שצמן / קרית טבעון

קדקדאווה אקדאווה טענה

שדדני מנכדזים עדי
המקדאווים סגייס נאחיס
אק רוח מלאכת דאקת פיילא
עם שמחה היסוד מאלו נאחיס
עב נאחיסטאווה גאקחה סכין
הקדקדאווה מלאחאווה
מקדדזים גחוט אוחא
נאחיס נאחיסה הפכה
אחיס הקדדזים מנכדזים יחד
אחילא מנכדדזים הפכה
מה יקרה אחרי?

הו, מנכדזים נאחילא
מנכדדזים נאחיס (היה יום)
עם צפונה מנכדדזים

רוח איל אילן / נופית

רחל נמש / תמרת

רינה בובראוגלו / קרית טבעון

בהתחלה המשימה נראתה לי בלתי אפשרית עבורי. ידעתי שהריבוע צריך להיות באמצע, נמוך, קרוב לבסיס, צריך להיות כחול, לייצג מים, שכבות של מים.

אולי תוך כדי העבודה הדימוי שלך הפך להיות גם קצת שלי. הזכיר לי את ערימת הקש במיתוס של פסיכה. אחרי זמן מה של ריכוז המשימה הפגישה אותי גם עם חוסר סבלנות. חוויה של דחיסות מוכתבת, דוקרת.

רעי רביב / חיפה

שלזומי ללוזש / עפולה

2021

המבט שלי על ציור חבילת הקש, הוא מבט מורכב. הערימות הללו תמיד הזכירו לי את שדות הקיבוצים שבעמק בית שאן, עיר הולדתי, והם תמיד היו מעין "קישוט" על משטחי שדות הצבע של תבנית נוף מולדתי.

בפעולה הציורית שביצעתי כתגובה לצילום חבילת הקש, בתחילה השתמשתי בכתב וכתבתי את המילים "ים השיבולים שמסביב" משירו הכל כך מפורסם של איציק קינן, שהיה ראש עיריית בית שאן, עולה ממרוקו שכתב את אחד השירים הכי מזהים עם האתוס הקיבוצי. סיפור שמציף את כל המורכבות שקיימת בין האוכלוסיות הללו עד היום. שאריות מן הכיתוב נותרו עדיין בין אניצי הקש.

שכבה נוספת של מורכבות הוספתי עם 'הטמנת' הדימוי מן העיר העתיקה של בית שאן, שם מתואר הקארדו של סקיטופוליס העתיקה, עם תל בית שאן שהיה נשקף מחלון בית הוריי וציירתי מספר פעמים בעבר. דימוי שמשקף שכבות של היסטוריה ונוגע במתח שבין הטבעי למלאכותי.

שלזמית אתגר / בית לחם הגלילית

התרגשתי מאד כשעידית הזמינה אותי להשתתף בפרויקט הכל כך מיוחד הזה. מאחר ואני מגיעה מעולם הצילום, הציור היווה עבורי אתגר לא פשוט, הבטחתי לעידית לנסות והיא חייכה והבטיחה שיהיה בסדר, היה בזה משהו משחרר.

התמסרתי לציור חבילת הקש ובשלים של שיכבה על שיכבה צבע ועוד צבע למדתי את החבילה. כבר מהרגע הראשון ידעתי מה אני הולכת להטמין בתוכה, הדימוי של הידיים של סבתא פורטונה שלי, זהו דימוי מתוך צילום ישן של סבתא מכינה קוסקוס עליו אני עובדת מספר שנים. מפרקת ובונה אותו כל פעם מחדש מנסה שוב לחוש בחום האהבה הנשפך ממנו. קש, חיטה, אוכל, סבתא פורטונה, קוסקוס (ככה זה עבד).

בחרתי לשלב את הרישום של הידיים של סבתא מכינות קוסקוס, ברקע אני עדיין שומעת אותה אומרת לנו, כמעט מצווה "לאכול ילדים לאכול".

תלמה נבו / יקנעם המושבה

2018 - "המוציא" - "בשם האב"?

ברישום האישי רשמתי את המלים "המוציא" ומתחת "בשם האב"?

חבילת החציר מקושרת אצלי ללחם, למזון הבסיסי המשותף מראשית התרבות לרוב בני האדם.

ביהדות מברכים ברכת "המוציא" לפני אכילת לחם. הברכה מוקדשת לאל "המוציא לחם מן הארץ".

"בשם האב"? האב הוא אלוהים, "אבינו שבשמים" המכונה כך ביהדות ובנצרות.

סימן השאלה מדגיש שאלה והתרסה על השימוש לרעה שנעשה על ידי אנשי דת בשם אלוהים.

אני מכוונת להקצנה הדתית הקיימת בשנים האחרונות שהשלכותיה הן כפייה דתית, פאנטיות, חשיבה לא רציונלית. למעורבות הדתית באורח החיים החילוני, הוצאת הלכות ופסקי דין הפוגעים בזכויות ובחופש הפרט של בני אדם ממגזרים שונים: נשים, מיעוטים, גרים, להטביים וכו'.

אחרי שלוש שנים אני מתבוננת בצילומי העבודות ובטקסטים ואני מתפעלת עוד יותר. מהכתיבה האישית, מהפרשנות הציורית האישית. איך אותה ערימת חציר מעלה את היחודיות של כל אחד מאיתנו.

ועולות שאלות: האם אני/אנחנו היינו מציירים זאת שוב בצורה אחרת?

עברו ועוברות עלינו שנים לא שגרתיות; המצב הפוליטי בארץ, שחיתות מוסדית, שסע ופילוג, מגיפה. מן הסתם כל זה היה בא לידי ביטוי ביצירה. כך שאולי היינו תמימים יותר לפני שלוש שנים? ...ומה יהיה בהמשך? מעניין אם 'המתבן' היה מוצג במרכז הארץ, בתל אביב, האם היה מדבר אל הצופים העירוניים? אילו תגובות היה מקבל? איזו תהודה הייתה לו?

בשורה תחתונה: פרוייקט שיתופי, יחודי, שהחלקים שבו הם לא פחות מעניינים מהשלם.

תרזה סלע / קרית טבעון

20.6.2021

המתבן בוער ואינו כלה

בהשראת היצירה השיתופית "מתבן 1"
מוקדש לעידית לבבי גבאי ול-72 האמניות והאמנים

כְּשֶׁרָק נִבְנָה מִתְּבֵן הַמְזֻבָּח
וְהוֹנַח בְּמֵאֲנָד וְנִרְאָה הִנֵּה לִי כִכְתֹּל
מִלַּח הָאָרֶץ וְהַדְמָעָה, אֲנִדְרֹטָה לְמַחְדָּשֵׁי שְׂמָמָה
כְּאֶבֶן הָרֵאשִׁי וְהַשְׁתִּיָּה לְתֵלוֹת עֲלִיָּהוּן כְּסוּפִים לְגַן אֲבוֹד
לְמַקְדָּשֵׁי חֲלִין
לְחוֹלְמִים, לְצִלְיָנִים, לְמַתְקֵדָשִׁים
לְמַתְנַבְּאִים, לְאוֹהֲבִים, לְמַתְיַאֲשִׁים, לְזוֹכְרוֹת
וְלְזוֹכְרִים לְמִצָּא מָה שְׁנִשְׁכַּח וְאֶבֶד בְּאֶבֶן הַטּוֹעִים
וְטַמְנָתִי בּוֹ פֶתֶק תְּפִלָּה, זָבַח, מְנַחָה לְתוֹעִים, לְצִלְיָנִים
לְעוֹבְרֵי אֶרֶץ, וּבִקְשָׁתִי שְׂתֵבֵן וְקֹשׁ יִזְעָקוּ מִקִּיר וּיְשׁוֹרְרוּ וּיִנְגְּנוּ וְיִרְעֵם הַיָּם
לְכֶה דוֹדֵי לְקִרְאָת
וַיִּהְיֶה לִי הַקִּיר הַזֶּה לְפָה אוֹ לְפִחוֹת
לְשִׁפְתֵי נְעוֹת אֶבֶל מֵאֵז הוֹנְפוּ הַרְבֵּה דְגָלִים שְׁחָרִים
וְלֹא בְגָלֵל סִעְרָה בַּיָּם אֶלָּא בְגָלֵל אֵשׁ, כְּזָב וְשִׁנְאָה וּמְשִׁלֵּת זְדוּן
הַבוֹעֶרֶת בְּנוֹ הַשְׁחִית, אֶלָּא בְגָלֵל הָאֲדָמָה שְׁפוּעֶרֶת בְּנוֹ פִיָּה בְבוֹלְעָנִי טָרֶף
וּכְתָלִים רַבִּים מְטִים לְפָל וּמִי נִהְרוֹת הֵם גְּעֻגוּעִים שְׂאִינָם שְׂבִים כְּהִרְגָלָם
אֶל הַיָּם

וְשִׁבְתִּי מִן הַדְרֹךְ לְרֵאוֹת בְּמַחְזָה
לְהַבִּיט בְּצִיּוּרֵי חֲבִילוֹת הַקֹּשׁ, לְהוֹשִׁיט יָד
רַבָּה, לְגַעַת בְּפַעֲיֵמוֹת הַבְּדִים, בְּנִשְׁיֵמַת כְּסוּפִים
לְחַפֵּשׂ עַל פְּנֵי חֲלָל וְתַהוֹם רַבָּה, לְרֵאוֹת מִי תִנְשֵׁב בִּי לְהַחְזִיר חַיִּים
לְהַשִּׁיב מִיָּם רַבִּים
בְּמַתְבֵּן הַזֶּה

אם ובתה על רקע המתבן בקיבוץ מרחביה 1958

עידית לבבי גבאי בת 5

עריכה ועיצוב : עידית לבבי גבאי

צילומי יצירות : עמי לוז

פרטים ליצירת קשר : 050-6557656

iditlevavi@gmail.com

© כל הזכויות שמורות לעידית לבבי גבאי